Ազգ

Azg
armenian daily

18 ՀՈՒԼԻՍ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 132 (2100)

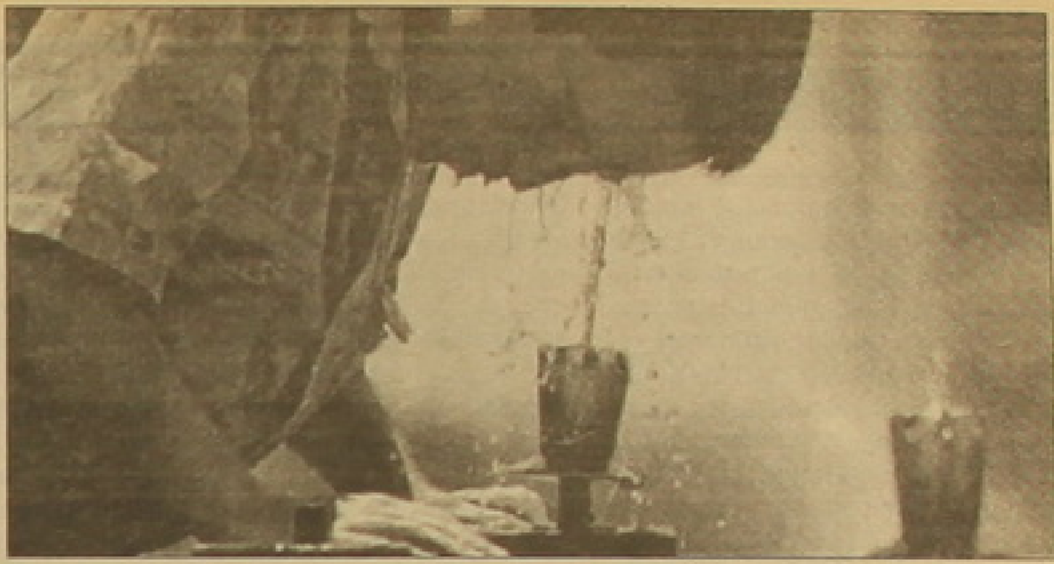

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Վերաբացվեց Աստծո հետ հաղորդակցման օջախը

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա

Աթեիզմ կոչված ագրեսիվ աստվածամերժության եւ անհավատության պայմաններում մեծացած լրագրողիս համար թերեւս դժվար է հոգեւոր վսեմության ոգով ու բառով մեկնաբանելու այնպիսի հանդիսավոր արարողություն, ինչպիսին է հոյակերտ հայ եկեղեցու վերաբացումն ու օծումը նորահայտ «սփյուռքահայ» գաղթօջախում՝ Ռուսաստանի հյուսիսային մայրաքաղաք Սանկտ Պետերբուրգում՝ այն էլ երկու բարեկամ երկրների հոգեւոր առաջնորդների ներկայությամբ: Եվ թող թերթի ընթերցողները ներողամիտ լինեն, եթե հաղորդումը փոքրինչ «աշխարհիկ» բնույթ կրի՝ անհարիր «հավատքի եւ քրիստոնեական եղբայրական սիրո հաղթության» խորազգաց իրադարձությանը:

Եվ այսպես, տեղի ունեցավ այն, ինչին վաղուց էին սպասում պետերբուրգցի հայերը. բոլշեւիկյան անաստվածության երկարամյա տարիներից հետո Սանկտ Պետերբուրգում շուքով վերաբացվեց ու օծվեց Նեւսկի պողոտայի «երկնագույն մարգարիտը»՝ Սբ. Կատարինե միագմբեթ վեհատես եկեղեցին: Թերեւս հետխորհրդային տարածքում սա մեր ամենամեծ ու ամենաշքեղ հոգեւոր օջախն է:

Մի փոքր՝ անցած պատմությունից: 18-րդ դարի կեսերին Ռուսաստանում բնակություն է հաստատում Լազարյանների (Լազարեւ) ընտանիքը: Նրա ավագ որդին՝ Հովհաննեսը, Մոսկվայից տեղափոխվում է Սանկտ Պետերբուրգ, որտեղ մեծ ճանաչման է հասնում եւ հեղինակություն վայելում ցարական արքունիքում: Ղեկավարելով հայ համայնքը, նա հայտնի այլ անձանց հետ ձեռնարկում է եկեղեցի կառուցելու գործը: 1770 թ. վերջիններիս խնդրանքը բավարարվում է, եւ իշխանությունները հողակտոր են առանձնացնում Նեւսկի պողոտայում: Մեկ տարի հետո սկսվում է եկեղեցու շինարարությունը, որը տեւում է 8 տարի: 1779 թ. վեր է հառնում հայտնի ճարտարապետ Յուրի Ֆելտենի նախագծած սլացիկ ու շքեղազարդ տաճարը: Որոշ ժամանակ անց դրա շուրջը կառուցվում են ճարտարապետական ներդաշնակ ամբողջություն կազմող եկեղեցապատկան շենքերը:

Տես ▸ էջ 3

Վեհափառ հայրապետը Ալեքսի Բ. պատրիարքին ոսկեզօծ խաչ նվիրեց:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Դասալիք մարդասպանները ձերբակալված են

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 16-ին հայտնաբերվել եւ ձերբակալվել են ՀՀ զինված ուժերի N զորամասի հետախուզվող ժամկետային զինծառայողներ Արտակ Ալիկյանը եւ Գրիգոր Մաղիյանը, նրանք ներկայումս գտնվում են ռազմական ոստիկանությունում: Իրավապահների հսկողության տակ է գտնվում նաեւ երրորդ դասալիքը՝ Ցոլակ Մելքոնյանը, որն ինքն իր թոքն է վնասել եւ գտնվում է Կանացի հոսպիտալում: Այս մասին թղթակիցը տեղեկացավ ՀՀ ռազմական ոստիկանությունում: Սպասվում է, որ շուտով նրանց նկատմամբ խափանման միջոց կընտրվի կալանքը եւ մեղադրանք կառաջադրվի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 99 հոդվածի հատկանիշներով՝ ծանրացուցիչ հանգամանքներում կատարված դիտավորյալ սպանություն: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, նշված երեք անձինք հուլիսի 13-ին, վերցնելով իրենց կցագրված հրազենը, ինքնակամ լքել էին մարտական դիրքը, կանգնեցրել առաջին պատահած մեքենան, սպանել վարորդին եւ ուղեւորին, ապա ճանապարհը շարունակել մեքենայով: Ավելի ուշ հանցագործների գնդակներից զոհվել են միլիցիայի երկու աշխատակիցներ, ՀՀ ԶՈՒ երեք պայմանագրային զինծառայողներ եւ նրանցից մեկի երեխան, վիրավորվել է մեկ մարդ:

«Հայանտառը» հերթապահում է

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հրդեհավտանգ իրադրության հետ կապված «Հայանտառի» անտառներում մշտական հերթապահություն է սահմանվել ինչպես կենտրոնական գրասենյակում, այնպես էլ նրան պատկանող բոլոր 21 անտառտնտեսություններում: Ինչպես հայտնեց «Հայանտառի» գլխավոր անտառապահ Ռուբեն Պետրոսյանը, չի բացառվում, որ որոշ անտառատարածքներ կարող են ժամանակավորապես փակվել: Նա նաեւ կոչ արեց Հայաստանի բնակչությանը զգույշ լինել եւ հանգիստը կազմակերպել դրա համար հատուկ նախատեսված վայրերում, իսկ հրդեհի դեպքում անմիջապես դիմել մարզպետարան: Ներկա դրությամբ անտառային հրդեհներ:

Պուտինը մեկնում է Չինաստան

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը երկօրյա այցով մեկնում է Չինաստան: Սպասվում է, որ իր բանակցությունների հիմնական թեման չին առաջնորդ Ցզյան Ցզեմինի հետ կլինի ռազմական եւ տնտեսական համագործակցության ընդլայնումը: Ինչպես հաղորդում է BBC-ն, վերջին ժամանակներս Մոսկվան եւ Պեկինը զգալիորեն մերձեցել են շնորհիվ ՀՀՊ նոր համակարգի ծավալմանը ԱՄՆ ծրագրերին նրանց ընդհանուր դիմակայության: Այս այցի ընթացքում Վ. Պուտինը եւ Ցզյան Ցզեմինը պետք է ստորագրեն համատեղ հայտարարություն, դատապարտելով Վաշինգտոնի ծրագրերը:

Բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման նոր հայտամրցույթ է ենթադրվում

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐՔ: «Որքանով ես կարող եմ դատել Հայաստանի բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման վերաբերյալ օրենքի նախագծի հուլիսի 15-ին Հայաստանի կառավարությունում տեղի ունեցած քննարկումից, տեղի կունենա նոր հայտամրցույթ»: Այդ մասին հաղորդեց ՀՀ վարչապետի խորհրդական Գագիկ Մարտիրոսյանը: Նրա խոսքերով, բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման գործում հանրապետությունը նույնիսկ ուշացել է: Դա անհրաժեշտ է եղել անել դեռ 1998-1999 թթ.-ին: Մարտիրոսյանը գտնում է, որ պետությունը պետք է ամբողջությամբ վաճառի բաժնետոմսերի իր բաժինը՝ թողնելով էլեկտրահաղորդման բարձրավոլտ գծերի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհումն անհրաժեշտ է, գտնում է պետունեցվածքի վարչության նախագահ Դավիթ Վարդանյանը: Նա նշեց, որ ավելի վաղ չմտածված ստեղծվել են բազմազան ՊՓԲԸ-եր, որոնց նկատմամբ պետությունը կորցրել է վերահսկողությունը: Արդյունքում առաջացել են դեբիտորական եւ վարկային պարտքեր:

Ադրբեջանը ուշացած է արձագանքում

ԲԱՔՈՒ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւը հայտարարել է, թե Ադրբեջանի կողմից միջազգային ահաբեկչությանն իբրեւ թե սատարելու շուրջ ԱՄՆ Պետքարտուղարության հայտարարությունը «մակերեսային է եւ սխալ»: Նախարարն ընդգծել է, թե զեկուցագիրը կազմվել է առանց Բաքվում ԱՄՆ դեսպանատան տեսակետը հաշվի առնելու: Ադրբեջանական ANS գործակալության հաղորդման համաձայն, ԱՄՆ Պետքարտուղարությունն իր հերթին տարակուսանք է հայտնել պաշտոնական Բաքվի ցուցաբերած կտրուկ արձագանքի առնչությամբ: Ըստ Պետքարտուղարության աշխատակցի, զեկուցագիրը պատրաստվել է այս տարվա ապրիլ ամսին եւ նույն ամսին էլ հրապարակվել է, սակայն Ադրբեջանն այն ժամանակ որեւէ կերպ չի արձագանքել դրան:

ՀԱՄԱՏԵՂ ԱՍՈՒԼԻՍ

Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպումները ղարաբաղյան խնդրի լուծման ընդհանրություններ են ի հայտ բերել

ԵԱՀԿ գործող նախագահի այցը տարածաշրջան

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Եկել եմ դյուրացնելու ԼՂ հակամարտության կարգավորման Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ջանքերը: Քաղաքական տեսանկյունից պահը ճիշտ է լուծում գտնելու համար, եւ պետք չէ բաց թողնել», երեկ ասաց ԵԱՀԿ գործող նախագահ, Ավստրիայի արտգործնախարար տիկին Բենիտա Ֆերերո-Վալդները՝ ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի հետ ԵԱՀԿ երեւանյան գրասենյակում տված մամլո ասուլիսում:

Հանձին տիկին Ֆերերո-Վալդների, առաջին անգամ ԵԱՀԿ նախագահող երկրի ներկայացուցիչն այցելեց տարածաշրջան: Ըստ նրա, ԵԱՀԿ-ը Մինսկի խմբի համանախագահներն ուշադիր հետեւում են երկու կողմերի՝ թե Հայաստանի, թե Ադրբեջանի տեսանկյուններին ղարաբաղյան խնդրում, եւ այն կարծիքին են, թե երկու կողմերի համար էլ շատ կարեւոր է հիմա գտնել քաղաքական հանգուցալուծում: «ՀՀ նախագահին իմ հետ հանդիպմանը խնդիրը լուծելու քաղաքական կամք դրսեւորեց: Հուսով եմ՝ այդպես կվարվի նաեւ Հ. Ալիեւը», նշեց ԵԱՀԿ գործող նախագահը, որը երեկ երեկոյան արդեն ուղեւորվեց Բաքու:

Տկն Ֆերերո-Վալդները նշեց, թե քաղաքական որեւէ լուծում հնարավոր է միայն փոխզիջումների գնով, «որոնք անշուշտ քաջություն են պահանջում, հաճախ ցավոտ լինում»: Բայց ԵԱՀԿ գործող նախագահը կոչեց առավելապես մտածել երկրների, երեխաների ապագայի մասին՝ ընդգծելով, թե սոցիալ-տնտեսական զարգացումը ողջ տարածաշրջանում կարելի է միայն խաղաղության պայմաններում:

Տես ▸ էջ 2

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱՐՄԵՆՏԵԼ

Կոդդ փոխեմ

Դիվերսիա հեռախոսից օգտվողների դեմ

Հուլիսի 15-ից սկսած Հայաստանի հեռախոսային կապը կարելի է համարձակորեն համեմատել Բաբելոնյան աշտարակի հետ: Այդ օրվանից Արմենտելը, որի մտքերն ու գործերը դարձել են մեր առօրեական իրականության բաղկացուցիչ մասը, փոփոխություն է մտցրել միջքաղաքային ավտոմատ հավաքման կոդերի մեջ: Ընդ որում, տակն ու վրա է արել տասնյակ տարիներ սովորական դարձած թվերը:

Օրինակ, առաջվա Չարենցավանի կոդով ընկնում ես Վաղարշապատ, Գյումրու կոդով՝ Վարդենիս, հակառակը՝ զանգելով Վեդու կոդով, միանում ես Գյումրուն: Բերել է ապարանցիների, կողբեցիների ու մի քանի այլ բնակավայրերի բնակչության բախտը, քանի որ նրանց կոդերը մնացել են անփոփոխ: Ամենավատթարը՝ փոխվել են Երեւանի կոդերը, եւ դրսից մայրաքաղաք զանգահարելիս այսուհետ 2-ի փոխարեն պետք է հավաքել 1, իսկ բջջային ցանցի համար 1-ի փոխարեն՝ 9:

Միայն հուլիսի 12-ին Արմենտելն ազդագիր տպագրեց թերթերում (ընդ որում՝ միայն մեկ թերթում), ավելացնելով, որ 3 օր հետո ամբողջությամբ փոփոխվելու են այս չարաբաստիկ կոդերը: Մայրաքաղաքի կոդի փոփոխությունը համազգային մասշտաբի իրադարձություն է, սակայն մեզանում անցավ շարքային հեռախոսատեխնիկական միջոցառման մակարդակով:

Երկու օր անց այս աղյուսակը հայերեն տպագրվեց ռուսալեզու թերթում: Հետո վրա հասավ հուլիսի 15-ը, եւ հանրապետության բնակչության մեծ մասը, բոլորովին անտեղյակ կատարված փոփոխություններից, շվարած քաշում է հեռախոսի սկավառակը, եւ ապարդյուն:

Չգիտեմ՝ հեռուստատեսությամբ եղե՞լ է որեւէ հաղորդագրություն կոդերի վերաբերյալ, սակայն երեկոյան «ամենանայվող» ժամերին, երբ հեռուստաեթեր է տրվում «Հայլուրը», նման բան չեմ լսել:

Մեր կարծիքով, զարմանալին ոչ թե կոդերի փոփոխությունն է, միգուցե իսկապես, դրա տեխնիկական անհրաժեշտությունը կա: Զարմանալին ու զարհուրելին այն է, որ Արմենտելի կողմից պարզապես անտեսվեց, արհամարհվեց բաժանորդը, այսինքն՝ ժողովուրդը, որն այդ ընկերության բարօրության ու բարգավաճման աղբյուրն է: Քանի՜-քանի՜ մարդ չկարողացավ նոր կոդերի մտցման օրը տուն զանգել, որովհետեւ իրենց իմացածն այլեւս պիտանի չէր:

Երբ մի քանի տարի առաջ Ֆրանսիայում մտցվում էր տասանիշ հեռախոսահամարների համակարգը, աշխատում էի այդ երկրում: Հիշում եմ, Ֆրանստելեկոմը մի 10 ամիս շուտ սկսել էր լայնածավալ բացատրական ու տեղեկատվական աշխատանք: Նախ, մամուլում, հեռուստատեսությամբ, ռադիոկայաններով, թռուցիկներով ու բրոշյուրներով պարզաբանվում էր այդ նորամուծության տեխնիկական անհրաժեշտությունը, հիշեցվում էր նոր հեռախոսահամարներին անցնելու օրն ու կարգը: Համապատասխան ազդագրերն ու տեղեկատվությունը բաժանորդներին հետեւում էին ամենուր՝ փողոցում ու մետրոյում, ավտոբուսներում ու փոստային բաժանմունքներում, մեծ խանութներում ու օդանավակայաններում: Այս թանկարժեք ու խելացիորեն կազմակերպված արշավի իմաստը մեկն էր. որպեսզի հեռախոսահամարների փոփոխությունն անհարմարություններ չպատճառի մարդկանց, որպեսզի այդ գործողությունն անցնի հարթ:

Իհարկե, Հայաստանը Ֆրանսիա չէ, Արմենտելն էլ «Ֆրանստելեկոմը» չէ: Մեզանում կարելի է անտեսել մարդուն, նրան նեղ վիճակի մեջ գցել: Դո Սեղրու կամ Ամասիայի շրջանների հեռավոր գյուղերի իրենց դարդերով ու հոգսերով զբաղված բնակիչները դաշտ չեն տա Արմենտելին այն պատճառով, որ չեն կարողացել զանգահարել Երեւան, իրենց երեխաներին ինչ-որ անհետաձգելի լուր հայտնելու համար: Կամ էլ ով հավես ունի պատասխան պահանջել հեռախոսային մենաշնորհատերերից այն դեպքում, երբ փոփոխված կոդի միջոցով հղի կինը չի կարողացել միանալ իր ամուսնու բջջային հեռախոսին: Այսպես կարելի է շարունակել անվերջ: Իսկ քանի՜-քանի՜ հեռախոսազանգ չհասավ հասցեատիրոջն արտասահմանից, որտեղ ի՞նչ իմանան, որ Երեւանի կոդը փոփոխվել է Արմենտելի քմահաճույքով:

Փոխվել է անգամ Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի կոդը: Դժվար չէ պատկերացնել, թե դա ինչ ազդեցություն կունենա Հայաստանում քրիստոնեության 1700-ամյակի տոնակատարության նախօրեին: Կարելի է կռահել սփյուռքահայերի տագնապը, երբ նրանք ոչ մի կերպ չկարողանան կապվել հայրենիքի հետ:

Չերկարացնենք: Մեր հույն բարեկամները, որոնց ձեռքում է Հայաստանի հեռախոսային կապի համակարգը, պիտի իմանան, որ անմարդաբնակ կղզում չեն: Թող նրանց համար օրինակ լինի իրենց հայրենիքը, ուր, վստահ եմ, 3 օր շուտ չէ, որ հասարակությանը տեղեկացնում են, որ Սալոնիկի կոդը դառնում է, ենթադրենք, Ռոդոսի կոդ:

Ո՞ւմ էր խանգարում Երեւանի «2» կոդը: Թող ների ինձ ընթերցողը, սակայն թվարկեմ մի քանի մայրաքաղաք, որոնց կոդը շարունակում է մնալ «2» եւ դրանից այդ երկրների մայրաքաղաքները, որքան մեզ հայտնի է, բոլորովին էլ չեն տուժում. Սոֆիա, Բրյուսել, Լյուքսեմբուրգ, Բանգկոկ, Նիկոսիա, Սեուլ, Կահիրե, Նայրոբի, Լուանդա, Ալժիր, Լա Պաս, Սանտյագո, Մոնտեվիդեո, Կարակաս, Կիտո, Կանբերա: Իսկ Լոնդոնինը 171 է, Վաշինգտոնինը՝ 202, Բուենոս Այրեսինը՝ 114, Օտտավայինը՝ 613, եւ ապրում են մարդիկ, եւ մտադիր էլ չեն դարձնել 1, ինչպես որոշեց Արմենտելը Երեւանի դեպքում:

Այս ամենը կարելի է որակել իբրեւ դիվերսիա տասնյակ, եթե ոչ հարյուր հազարավոր հայաստանցիների նկատմամբ: Հիշեցնենք, որ ոչ շատ հեռու անցյալում Արմենտելը նույն հանպատրաստից ձեւով, առանց նախապատրաստական աշխատանքների, փոփոխեց շտապ կանչի հեռախոսահամարները: Եվ դրա տխուր հետեւանքը երկար սպասեցնել չտվեց. Երեւանի հարավային թաղամասերից մեկում հրդեհ բռնկվեց, մարդիկ էլ հին ձեւով քաշում էին 01 համարը, որն արդեն դարձել էր 1-01...

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Իրան-Հայաստան գազամուղի կառուցումը «Ինոգեյթի» ծրագրում

Մեծամորի ատոմակայանի եվրոպական հանձնաժողով-Հայաստան աշխատանքային խմբի շրջանակներում հուլիսի 14-ին Երեւանում կայացավ եռակողմ հանդիպում եվրահանձնաժողովի, Իրանի եւ Հայաստանի միջեւ: Հանդիպումը կազմակերպվել էր ՀՀ կառավարության կողմից՝ ՀՀ էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանի նախագահությամբ: Հանդիպմանը մասնակցեցին Իրանի պաշտոնյաներ՝ ի դեմս փոխնախարարներ Ադելիի եւ Ռահ Գոզալի եւ եվրոպական հանձնաժողովի ներկայացուցիչներ՝ դեսպան Էլիո Ջերմանոն եւ Կորնելիս Վիստերուդը:

Գնահատելով Հայաստանում էներգետիկայի ներկայիս իրավիճակը՝ կողմերը համաձայնեցին Մեծամորի ատոմակայանի փակման պայմաններում Հայաստանն իրանական բնական գազով մատակարարելու անհրաժեշտության վերաբերյալ: Գազը պետք է մատակարարվի Իրանից Հայաստան հրապարակ կերպով կառուցվելիք գազատարի խողովակաշարի միջոցով:

Եվրահանձնաժողովը համաձայնեց դիտարկել տարածաշրջանային նշանակություն ունեցող այս ենթակառույցն իր «Ինոգեյթ» (INOGATE– նավթա եւ գազատար խողովակաշարերի անցկացում դեպի Եվրոպա միջպետական ծրագիր) ռեգիոնալ ծրագրի շրջանակներում:

Եռակողմ հանդիպման մասնակիցները մշակեցին գործողությունների հստակ ծրագիր գազատարի շինարարությանն առնչվող կառուցվածքային, առեւտրային եւ ֆինանսական խնդիրների վերաբերյալ:

Կողմերը համաձայնեցին շինարարությունը եւ նախագծի կառավարումն իրագործել «Ինոգեյթ» համընդհանուր պայմանագրին հավելյալ արձանագրության միջոցով, եւ սեղմ ժամկետում երաշխավորել գազատարի շինարարության հովանավորման աջակցությունը՝ հայցելով այն մասնավոր սեկտորից եւ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից:

Այդ նպատակով եվրահանձնաժողովը որոշել է մինչեւ 2000 թ. վերջը «Ինոգեյթի» եւ Մեծամորի աշխատանքային խմբի շրջանակներում կազմակերպել «հովանավորման կոնֆերանս»:

Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպումները ղարաբաղյան խնդրի լուծման ընդհանրություններ են ի հայտ բերել

Սկիզբը էջ 1

Ավստրիայի արտգործնախարարը հայտնեց, թե Քոչարյան-Ալիեւ չմիջնորդավորված բանակցություններում խնդրի լուծման որոշ բաղադրիչներ արդեն իսկ պարզվել են, թե որո՞նք, տկն Ֆերերո-Վալդները վաղաժամ համարեց հայտարարել: Կլինե՞ն նոր առաջարկներ Մինսկի խմբի համանախագահների կողմից, թե՞ լուծումը պիտի գտնվի եղած առաջարկների հիմքով. ԵԱՀԿ գործող նախագահը պատասխանեց, որ իրենց կազմակերպությունը մշտապես ծեռքը պահում է ղարաբաղյան հակամարտության զարկերակին, բայց ճնշում չի գործադրի կարգավորման ընթացքի վրա, լուծման որեւէ տարբերակ չի պարտադրի, «երկու նախագահները իրենք պիտի լուծում գտնեն»: Ավստրիայի արտգործնախարարը հայտնեց նաեւ, թե չափազանց ուրախալի լուրով է մեկնում Բաքու: խումբը Ղարաբաղից՝ 4, Հայաստանից՝ 2 ռազմագերիների ազատելու եւ Ադրբեջան վերադարձնելու մասին էր: «Նման քայլերը տանում են վստահության, ինչը խիստ կնպաստի հակամարտության կարգավորմանը»:

Տկն Ֆերերո-Վալդներն անդրադարձավ նաեւ Եվրախորհրդին Հայաստանի անդամակցությանը՝ այդ առթիվ բերելով իր երկրի նախագահի ողջույնները: Սույն փաստը, ըստ նրա, Հայաստանը կմերձեցնի եվրոպական արժեքների իմաստով, դրական կլինի տարածաշրջանում խաղաղ իրավիճակ ունենալու առումով:

Պրն Օսկանյանը կարեւորեց ԵԽ-ին Հայաստանի անդամակցությունն այն իմաստով, որ «Հայաստանը մեկ տարի հետո շատ ավելի ժողովրդավար երկիր է լինելու, քանզի պարտավորվել ենք մի ամբողջ շարք օրենսդրական եւ այլ բարեփոխումներ իրականացնել»: Եթե անդամակցության խնդիրը չլիներ, ըստ ՀՀ արտգործնախարարի, Հայաստանին այդ պարտավորությունները իրականացնելու համար գուցե 15 տարի անհրաժեշտ լիներ:

Գերմանիայի խորհրդարանական պատվիրակությունը հայ-գերմանական ֆինանսաբանկային քոլեջում

Հուլիսի 17-ին ֆինանսաբանկային քոլեջ այցելեց պաշտոնական այցով Հայաստանում գտնվող Գերմանիայի խորհրդարանական պատվիրակությունը, որին ուղեկցում էր Հայաստանում ԳԴՀ դեսպան Ֆոլկեր Զայցը: Պատվիրակությունը ծանոթացավ «Բանկային միջին մասնագիտական կրթություն Հայաստանի Հանրապետությունում» հայ-գերմանական միջկառավարական ծրագրի իրականացմանը ֆինանսաբանկային քոլեջում, ուսումնական գործընթացին, եղավ լսարաններում, ուր քննություններ եւ կոնսուլտացիաներ էին անցկացվում:

Քոլեջի տնօրեն Ալլիսա Խաչատրյանը ներկայացրեց շուրջ երկու տարվա ընթացքում կատարված աշխատանքը եւ ապագա ծրագրերը, մասնավորապես նշելով, որ ուսուցումն իրականացվում է դուալ համակարգով՝ տեսական եւ գործնական գիտելիքների համակցմամբ, միջազգային չափանիշներին համապատասխանող ուսումնական նյութերով, քոլեջն աշխատում է պատվիրատուի՝ ապագա գործատուի պահանջարկով թե՛ որակական եւ թե՛ քանակական առումներով, պատրաստելով բանկային գործի մասնագետներ: Պատվիրակության անդամները փաստեցին, որ կարճ ժամանակահատվածում հսկայական աշխատանք է կատարվել եւ երիտասարդ տնօրենին հաջողվել է իր շուրջը համախմբել գործունյա թիմ ու իրագործել քոլեջի առջեւ ծառացած խնդիրները: Խորհրդարանականները հավաստեցին, որ պատրաստ են այսուհետեւ էլ շարունակել աջակցությունը քոլեջի նախաձեռնություններին:

Պատվիրակությունը ծանոթացավ նաեւ քոլեջի տարածքում՝ մի հարկի տակ համախմբված գերմանական մյուս ծրագրերի՝ ProSME (փոքր եւ միջին բիզնեսի աջակցության), GAF-ի (հայ-գերմանական հիմնադրամ) կատարած աշխատանքին: Գերմանացի խորհրդարանականները նշեցին, որ դրանց գործունեությունը Հայաստանում խիստ նպատակային է եւ արդյունավետ ու պատրաստակամություն հայտնեցին շարունակելու այդ ծրագրերի իրականացումը Հայաստանում:

ԼԱՐԻՍԱ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Սպիտակի թիվ 3 դպրոցն անվանակոչվեց Սուրեն Ավետիսյանի անունով

Հուլիսի 15-ին «Սպիտակ» համայնքների միության հիմնադիր, Սպիտակի նախկին քաղաքապետ ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Սուրեն Ավետիսյանը կբոլորեր իր կյանքի 37 տարին: Սակայն անցյալ տարի, հոկտեմբերի 26-ին նա ավտովթարի զոհ դարձավ: Նրա ծննդյան օրը հարյուրավոր մարդիկ էին ժամանել Սպիտակ: Նրանք եղան քաղաքային գերեզմանատանը՝ հարգանքի տուրք մատուցելով Ս. Ավետիսյանի հիշատակին: Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեպուհ եպս. Չուլջյանը եւ Սպիտակի Սուրբ Հարություն եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Ավետիք Սողոմոնյանը հոգեհանգստյան արարողություն կատարեցին:

Սպիտակի թիվ 3 դպրոցի բակում կազմակերպված հանդիսությունը բացեց «Սպիտակ» համայնքների միության նախագահ Ֆահրադ Ս. Փուչանյանը, իսկ Սպիտակի փոխքաղաքապետ Սիհրան Սիսակյանը հրապարակեց Լոռու մարզպետի որոշումը քաղաքի թիվ 3 միջնակարգ դպրոցն անվանակոչելու մասին:

Դպրոցի նոր ցուցատախտակը ծածկող պաստառն իջեցրեց Սուրենի հայրը՝ «Սպիտակ» համայնքների միության նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Համբարձում Ավետիսյանը: Հանդիսումն ավարտվեց Ս. Ավետիսյանին նվիրված գրական կոմպոզիցիայով:

Մ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ø տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh համակարգչային ցանցը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Վերաբացվում է Աստծո հետ հաղորդակցման օջախը

Սկիզբը էջ 1

20-ական թթ. վերջին սկսվում է ծանր փորձությունների շրջանը. եկեղեցին ձեռքից ձեռք է անցնում՝ վերածվելով մերթ պահեստի, մերթ արվեստանոցի: Մխիթարական է հնչում այն հանգամանքը, որ բոլշեւիկները հիմնահատակ չավերեցին կառույցը, որը տեղի հայ համայնքին վերադարձվեց միայն 1992 թ. օգոստոսի 18-ին: Այսօր արդեն հպարտորեն երկինք է մխրճվել փառահեղ շինության քանդակապսակ ճակատը: Եվ այդ արտաքին վեհաշուք տեսքը ներդաշնակ է ներսի գեղեցկությանը: Լուսափայլ պատերը զարդարված են վերակենդանացած սրբապատկերներով, աչք են շլացնում գունագեղ մարմարե սյուները, պատերը, գմբեթը, հատակը:

Մի փոքր էլ՝ նորօրյա պատմությունից: Առանց չափազանցության կարելի է ասել, որ տաճարի վերականգնման շրջանը մեծապես կապված է տեղի թեմի առաջնորդ Եզրաս աբեղա Ներսիսյանի անվան հետ: Երբ 12 տարի առաջ հայ եկեղեցու նորընծա սպասավորը հովվական առաքելությամբ ոտք դրեց Սանկտ Պետերբուրգ, նրա աչքի, իր խոսքերով, հավատի ու ազգային կյանքի ամայի դաշտ էր փռված: Միավորելով տեղի հայերին եւ շահելով նրանց սիրտն ու վստահությունը, երիտասարդ աբեղան վերածնեց ու զորացրեց հայ ոգին, հայ համայնքը, կյանքի կոչեց Սբ. Հարություն եկեղեցին ու ձեռնամուխ եղավ կործանման դատապարտված Սբ. Կատարինե տաճարի վերակառուցման բազմախութ աշխատանքներին: Պետերբուրգի հայերը թիկունք կանգնեցին իրենց առաջնորդին՝ ստանձնելով խոշորածավալ շինարարության հսկայական ծախսերը: Եվ մի քանի տարում հիրավի հառնեց հավատի, հույսի ու սիրո հիասքանչ տաճարը՝ որպես հուշարձան մարդկային քաղաքակրթության ստեղծագործ մտքի: Հայր Եզրասը երջանիկ լինելու իրավունք վերապահեց իրեն:

Հուլիսի 12-ին նույնիսկ Պետերբուրգի քմահաճ եղանակը բարեհաճ էր հայերի նկատմամբ. անսովոր պայծառ ու արեւառատ օրը Նեւսկի պողոտայում, Սբ. Կատարինե եկեղեցու մոտ կանգ առավ Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարքի մեքենան: Ալեքսի Բ-ին ողջունեցին ՌԴ Պետդումայի փոխնախագահ Արթուր Չիլինգարովը, Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպան Սուրեն Սահակյանը, Հայաստանի պատվիրակության անդամներ, հայ եւ ռուս հոգեւորականներ, տեղի եւ Ռուսաստանի հայ համայնքների ներկայացուցիչներ: Իսկ եկեղեցու շեմին Ռուսիո հոգեւոր առաջնորդին դիմավորեց ծայրագույն պատրիարք եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ն: Երկու եղբայրական եկեղեցիների սուրբ հովվապետների ներկայությունը վսեմացնում էր իրադարձությունը՝ հաղորդելով հուզական բերկրալի լիցք:

Պատարագը մատուցեց կաթողիկոսն ինքը: Պատարագի ժամանակ իր շքախմբով եկեղեցի մուտք գործեց եւ մինչեւ վերջ ներկա գտնվեց Սանկտ Պետերբուրգի նահանգապետ Վլ. Յակովլեւը: Այնուհետեւ հայ եւ ռուս եկեղեցիների առաջնորդները ողջունեցին միմյանց եւ փոխանակեցին նվերներ՝ հայկական արծաթյա խաչ ու ռուսական սրբապատկեր: Հայոց հայրապետի քարոզն այնքան պերճ էր, խորունկ ու հուզառատ, որ պարզապես սրբապղծություն կլիներ բավարարվել միայն մեջբերումներով: Ինչպես միշտ, հայրապետի խոսքը վերածվեց հայ հոգեւոր մտքի ու լեզվի կատարելության, որ պետք է ըմբռնել ամբողջականորեն: Պատասխան խոսքում Ռուսիո պատրիարքը հոգով ու սրտով շնորհավորելով եկեղեցու վերաբացումն ու օծումը, բարձրագույնս արժեքավորեց երկու ժողովուրդների հոգեւոր ու աշխարհիկ հարաբերությունները՝ դրանք համարելով ինչքան պատմական, նույնքան էլ եղբայրական: Նա արժանին մատուցեց իրենց երկրորդ հայրենիքին հայ ժողովրդի զավակների մատուցած մեծ ավանդին, որոնք քրիստոնեական նվիրվածությամբ շենացրել ու պանծացրել են ռուսաց երկիրը: Հայ եկեղեցու հետ մենք խնդիրներ չենք ունեցել եւ չենք ունենա, հայտարարեց Ռուսիո պատրիարքը: Առհասարակ Ալեքսի Բ-ն պարուրված էր ամենայն բարությամբ ու բարյացակամությամբ եւ բնավ էլ նման չէր հեռուստաէկրանին երեւացող «ակադեմիական» հոգեւոր այրին: Ժպիտը չէր լքում նրան: Զգացվում էր, որ նա իր հարազատ միջավայրում է: Եվ ներկաները նրան պատասխանում էին ընդգծված համակրանքով:

Սրբագործման հանդիսությունից հետո էլ երկար ժամանակ հայերը չէին լքում եկեղեցին ու նրա շրջապատը: Ուշադրության կենտրոնում էին քաղաքի նշանավոր մարդիկ, որոնց թվում էր հռչակավոր Էրմիտաժի տնօրեն Բորիս Պիոտրովսկին: Անվանի գիտնականը եկեղեցի էր եկել իր ծերունազարդ մոր ուղեկցությամբ: Աններելի սխալ կլիներ փախցնել հարցազրույց ունենալու պահը:

– Ես երջանիկ եմ, որ Էրմիտաժն իր մասնակցությունն ունեցավ այս գեղեցիկ իրադարձությանը, ասաց ակադեմիկոսը: Նախօրյակին մենք մեր թանգարանում հայոց կաթողիկոսին հանձնեցինք հայ եկեղեցու սուրբ մասունքներ, որոնք կզարդարեն նաեւ Սբ. Կատարինե եկեղեցին: Այնուհետեւ Էրմիտաժը պիտի հովանավորի նորաբաց տաճարին: Ես եկեղեցի եմ եկել մորս հետ, որն իր մայրենի հայերենը փոխանցել է ինձ: Այս սքանչելի հաստատության վերաբացումը համարում եմ Ռուսաստանի եւ Պետերբուրգի հոգեւոր կյանքի, իմ կյանքի մեծ իրադարձությունը: Ես մի առիթով ասել եմ ու ուզում եմ կրկնել հետեւյալը՝ ես հայ եմ, երբ նեղացնում են հայերին, ռուս եմ, երբ նեղացնում են ռուսներին: Լավագույն մաղթանքներս հայ ժողովրդին:

Եվ վերջապես, այսպես ասած, մի մտորում: Հոգու վերածնության այս հոյակապ տոնակատարության ժամանակ ամենահպարտն ու երջանիկը պետերբուրգցի հայերն էին: Եվ իրավունք ունեին: Միավորվելով, ինչպես արդեն ասացինք, թեմի առաջնորդ Եզրաս աբեղա Ներսիսյանի շուրջ, այդ մարդիկ արեցին առավելագույնը՝ տեղի հայ համայնքի հոգեւոր ու ազգային կյանքի վերարթնության (կաթողիկոսի արտահայտությամբ) համար: Ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ առանց նյութական աջակցության անկարելի է հասնել էական արդյունքների տվյալ ասպարեզում: Եթե համեմատենք Մոսկվայի եւ Սանկտ Պետերբուրգի հայության կարողությունները, աներկբա առավելությունը պիտի տանք առաջինին: Իսկ եթե համեմատենք հիշյալ «վերարթնության» արգասիքները...

Ուստի թող բոլորովին էլ որպես հռետորական արտահայտություն չհնչի, եթե ասենք՝ եթե հայ եկեղեցու հովիվներն իրենց թեմերում վայելեին այն նույն հարգանքը, ինչ վայելում է Եզրաս աբեղա Ներսիսյանը...

Կառավարիչ Վլ. Յակովլեւը Ամենայն հայոց հայրապետին է փոխանցում հուշանվերը:

Գարեգին Բ կաթողիկոսի խոսքը Սբ. Կատարինե հայոց եկեղեցու օծման եւ վերաբացման առիթով

Սիրելի բարեպաշտ ժողովուրդ.

Հավատքի եւ քրիստոնեական եղբայրական սիրո հաղթության խորհրդով է բացվել առավոտը Սանկտ Պետերբուրգի երկնքում՝ լի երկնառաք օրհնությամբ, խնդությամբ ու բերկրանքով: Օրհնյալ է Աստված, որ արժանացնում է մեզ շնորհին՝ որպես Ամենայն հայոց կաթողիկոս, ռուսաց փառքի պանծալի քաղաքում կատարելու Սբ. Կատարինե հայկական եկեղեցու օծումն ու վերաբացումը: Մեր հոգին պարուրող մխիթարությունն ու երջանկությունը բազմապատիկ է այսօր, քանզի ի Քրիստոս մեր սիրեցյալ եղբայր, Ռուս ուղղափառ եկեղեցու հովվապետ Ալեքսի Երկրորդ սրբազան պատրիարքը աղոթակից է մեզ հնամյա եւ նորաշուք այս կամարների ներքո եւ մասնակից սուրբ Կատարինե եկեղեցու օծման հանդիսության ուրախությանը: Եղբայրական անկեղծ սիրով ենք ողջունում եւ հանուն մեր հավատացյալ ժողովրդի խորազգաց գոհունակություն հայտնում Նորին Սրբություն Ալեքսի Բ համայն Ռուսիո սրբազան պատրիարքին:

Գոհություն եւ փառք Բարձրյալին, որ սրբալույս մի տաճար եւս հայ եւ ռուս ավանդական քույր եկեղեցիների երկու հայրապետների օրհնությամբ, քրիստոսասեր մեր զավակների փառաբանական աղոթքով արքայության իր դռներն է բացում հավատացյալների առջեւ՝ դեպի երկինք բարձրացնելու նրանց հայցը առ Աստված: Սիրելիներ, Լույս խորան տաճարի վերաբացման խնդությամբ լի այս օրը նշանավորվում է նաեւ հայ եւ ռուս ժողովուրդների՝ ժամանակ ու փորձություններ հաղթահարած բարեկամության մի նոր խորհրդանիշով՝ երկու հայրապետների օծյալ եւ նվիրագործյալ քանդակազարդ խաչքարի զետեղումով Սբ. Կատարինե շքեղազարդ եկեղեցում, որի կենարար զորությամբ օրհնություն է բաշխվելու սրբազան Ռուսիո հյուրընկալ հողին եւ նրա շինությանն ու բարգավաճմանը լծված հայ եւ ռուս քրիստոսասեր ժողովուրդների հավատավոր զավակներին:

Բերկրանոք այս առիթով մեր ջերմ ողջույններն ու գնահատանքն ենք բերում եւ հանուն տեղի հայոց համայնքի մեր խորին շնորհակալությունը հայտնում Սանկտ Պետերբուրգի նահանգապետ մեծարգո պրն Յակովլեւին, քաղաքային պաշտոնական իշխանություններին՝ հայոց ավելի քան 200-ամյա եկեղեցին՝ վանքապատկան կալվածքների որոշ մասով, վերստին հայկական համայնքին տրամադրելու եւ նրա նորոգությանը ըստ ամենայնի օժանդակելու համար: Հայրապետիս սիրտը ալեցուն է մխիթարության ուրախությամբ, քանզի սանկտպետերբուրգյան խնդությունն այսօր իր արձագանքն է գտել Ամերիկայից, Սիրիայից, Վրաստանից, Հայաստանից, Մոսկվայից եւ Ռուսաստանի այլ քաղաքներից ժամանած հայորդիների հոգիներում: Փառք քեզ, Աստված, որ Սբ. Կատարինե եկեղեցու կառուցումից 200 տարի անց՝ 2000 թ. հուլիսի 12-ը Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքի եւ Մայր աթոռի տարեգրության մեջ արձանագրվելու է որպես հայության օր Սանկտ Պետերբուրգում:

Հայրապետական սիրով ու գորովով, մասնավոր գնահատանքով մեր օրհնությունն ենք հղում Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքի հոգեւոր հովիվ հոգեշնորհ Տ. Եզրաս աբեղա Ներսիսյանին, եկեղեցական խորհրդի պատվարժան անդամներին եւ համայնքի ողջ հայությանը, որ համախումբ առաքելական մեր սուրբ եկեղեցու շուրջ, գերաշնորհ Տ. Տիրան արքեպիսկոպոս Կյուրեղյանի առաջնորդությամբ, նվիրյալ ու քաջեռանդ իրենց հովվի հետ միասնական ջանքերով պայծառ են պահում հավատքի լույսը, հայաբույր ոգով ու սիրո աշխույժով լցնում հայ կյանքը Հայրենիքից հեռու Նեւայի ափերին:

Հավատքի անսասան վեմ առաքելահաստատ հայոց եկեղեցին հայ հոգու ծննդավայրն ու պատվարն է, փրկության տապանը, որ Ավետարանի լույսով եւ հայրենի ավանդներով սնում, նորոգում ու զորացնում է ազգային մեր կյանքը, կերտում միության մեր Տաճարը:

Սուրբ Կատարինե եկեղեցու վերաբացման հիշարժան այս օրը եւ ընդհանրապես Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքի հոգեւոր ու ազգային կյանքի վերարթնությունը մեր միտքը ակամա տանում են դեպի հայ-ռուս հարաբերությունների բուռն զարգացման վաղեմի այն ժամանակները, երբ հայությունը Ռուսաստանի օգնությամբ Հայաստանի ազատագրության հույսեր էր փայփայում, երբ ռուսաց օրհնյալ հողում առաջնորդությամբ Հովսեփ արքեպիսկոպոս Արղությանի ծավալվեց հայ եկեղեցու թեմերից մեկը եւ բարեհաճությամբ Եկատերինա Երկրորդ մեծ կայսրուհու՝ Ռուսաստանի հայկական գաղթօջախներում՝ մայրաքաղաք Սանկտ Պետերբուրգում, Մոսկվայում, Նոր Նախիջեւանում կառուցվեցին հայկական եկեղեցիներ: Ահա այդ ոգեշունչ եւ հուսառատ օրերին մայրաքաղաքի հայության, մասնավորապես հայ մեծահարուստ, հասարակական-պետական գործիչ Հովհաննես Լազարյանի նվիրատվություններով կառուցվեց նաեւ Սուրբ Կատարինե եկեղեցին:

Այս եւ պատմական նախորդ ու հետագա ժամանակներում լայնարձակ եւ հյուրընկալ ռուսաց երկրում հանգրվանած հայորդիք ամբողջանվեր ու հավատարմությամբ ծառայել են իրենց նոր հայրենիքին, որպես ազնիվ քաղաքացիներ մասնակցություն բերել Ռուսիո հասարակական կյանքին՝ փառք բերել նրա փառապանծ զենքին, համբավ՝ գիտությանը, հարստացրել տնտեսությունն ու համամարդկային հնչողությամբ քրիստոնեաշունչ մշակույթը:

Այսօր Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքը շարունակում ու արգասավորում է հայ եւ ռուս ժողովուրդների՝ քրիստոնեական եղբայրության հիմքի վրա կառուցված ավանդական հարաբերությունները, որոնք առավել ամրապինդ են մեր երկու պետությունների եւ մեր եկեղեցիների բարեկամությամբ ու համագործակցությամբ: Փոխադարձ համակրանքի ու վստահության նոր հիմքով Սանկտ Պետերբուրգում այսօր գործում է հայկական ներկայացուցչությունը: Մենք ականատեսն ենք, թե ինչպես վերջին մի քանի տարիների ընթացքում Վասիլեւյան կղզում վերանորոգվեց Սուրբ Հարություն հայոց եկեղեցին, համայնքում կյանքի կոչվեցին կիրակնօրյա դպրոցը, «Հավատամք» պարբերականը, բժշկական բարեգործական կենտրոնը, եկեղեցասիրաց երիտասարդական միությունը, գործակվեց հացի եւ հրուշակեղենի փուռը: Ահավասիկ, այսօր Նեւսկի հանրահայտ պողոտայի վրա նոր շուք է առել Սուրբ Կատարինե եկեղեցին: Այս ամենը խոսուն վկայություն է հայ եւ ռուս ժողովուրդների եղբայրության, նաեւ արգասիքը բարեհույս այն բարեփոխումների, որ ապրում է Ռուսաստանի ինքնիշխան Դաշնությունը: Արդարեւ, իրենց նորօրյա կյանքը երկնատուր Հույսով, Սիրով ու Հավատքով իմաստավորող մեր ժողովուրդները պիտի ընթանան դեպի խաղաղության ու բարօրության հանգրվան: Հավատում ենք, որ քրիստոնեական արժեքների կենսավորումով պիտի բացվի ու նշանավորվի երրորդ հազարամյակը մարդկության կյանքի:

Սուրբ Կատարինե եկեղեցու վերաբացման երջանիկ այս առիթով համայն հայության Սրբություն սրբոց Մայր աթոռ սուրբ Էջմիածնի օրհնությունն ենք բերում ձեզ բոլորիդ եւ մեր լավագույն բարեմաղթանքները:

Թող նորաբաց հայոց եկեղեցին Աստծո օրհնությունն ու լույսը առատացնի Ռուսաց հողում եւ Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքում: Թող Աստծո սերը միշտ շաղկապող լինի մեզ միմյանց, զորացնի մեզ եւ առաջնորդի՝ ի պայծառություն իր Սուրբ եկեղեցու, ի բարօրություն անկախ մեր պետությունների ու իրենց նոր կյանքը կերտող մեր ժողովուրդների:

Սրբագործման լուսառատ այս օրը Սբ. Կատարինե եկեղեցուն ենք ընծայում մյուռոնաթափ այս աղավնին՝ աղոթքով առ Աստված, որ սրբալույս մյուռոնը առատ օրհնություն բերի Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքին:

Շնորհք, սեր եւ խաղաղութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ մեզ եւ ամենեսեան. ամեն:

Խարխափումների ամառը

Տնտեսական իրավիճակը հոկտեմբերի 27-ից հետո

Հոկտեմբերի 27-ը զարմանալիորեն տնտեսական անկման չբերեց: Այս տարվա առաջին հինգ ամիսներին ՀՆԱ-ն աճել է 1.5 տոկոսով, ինչը սպասվածից շատ ավելի լավ ցուցանիշ է: Բայց ոչ ոք հանձն չի առնի ասել, թե տնտեսական մթնոլորտը բարելավվել է:

Եռագծեր «Հայկական տնտեսական հրաշքի» մասին

Անդրանիկ Մարգարյանի կառավարության գործունեության ծրագրում, ըստ էության նշված էր մեկ լուրջ տնտեսական նպատակ՝ 7-8 տարում կրկնապատկել ՀՆԱ-ն: Նպատակադրումն, ինչ խոսք, ողջունելի է, սակայն որքանո՞վ է իրատեսական: 7 տարում ՀՆԱ-ն կրկնապատկելու համար պետք է լինի տարեկան ոչ պակաս քան 12-13 տոկոս աճ: Առավելագույն աճը, որ Հայաստանն ունեցել է վերջին վեց տարիներին, 7.2 տոկոսն է (1998 թ.), իսկ այս տարի մեր վիճակն ավելի քան համեստ է: Բայց բանը միայն այն չէ, որ նման աճ ապահովելը դժվար կլինի Հայաստանի համար: Տարեկան տասը տոկոսից բարձր աճը ինքնին համաշխարհային սենսացիա է, քիչ երկրների է դա հաջողվում: Իսկ մեր կառավարությունը հայտարարում է, որ մտադիր է համաշխարհային ռեկորդներ սահմանել 7-8 տարի անընդհատ, այսպես ասած, պլանավորում է «հայկական տնտեսական հրաշք»: Թե ինչպես է նա մտադիր իրականացնել այս նպատակը, ծրագրից հասկանալ հնարավոր չէ, այնտեղ ընդհանուր արտահայտություններ են՝ «գործարարության խթանում», «հարկային բեռի թեթեւացում» եւ այլն: Մեծ կարեւորություն է տրված պետական ծառայողի մասին օրենքին, որը կարեւոր է, իհարկե, բայց տնտեսական աճի ու աշխատատեղերի ստեղծման հետ լավագույն դեպքում ունի սոսկ կողմնակի առնչություն: Կառավարության անդամներից եւս հասկանալի բացատրություններ չլսվեցին, թե ինչ ձեւով են նախատեսում հասնել նախանշած ֆանտաստիկ թվերին:

Այնպես որ մնում է միայն հետեւել կառավարության գործողություններին, որպեսզի կարողանանք գնահատել նրա հավակնությունների լրջությունը:

Առայժմ մխիթարող արդյունքները շատ քիչ են:

Ջախջախիչ պարտություն կրեցինք Ադրբեջանից

Մոտավորապես այն օրերին, երբ մեր խորհրդարանը հերոսական ջանքեր էր գործադրում էներգացանցերի մասնավորեցումը ուշացնելու (եւ հետեւաբար ուշացնելու նաեւ ուսուցիչների ու բժիշկների աշխատավարձերն ու թոշակները), Հայաստանը մի ջախջախիչ պարտություն կրեց Ադրբեջանից, որը շատերը նույնիսկ չնկատեցին: Ամերիկյան «Ջեներալ մոտորս» ընկերությունը, որը մի տարուց ավելի է, ինչ դիմել էր ԱՄՆ-ի էքսիմբանկին՝ Հայաստանում գործարան հիմնելու համար վարկ ստանալու, մերժում ստացավ այն պատճառաբանությամբ, թե տարածաշրջանում վիճակն անկայուն է: Սակայն միաժամանակ այդ նույն բանկը վարկ տվեց մեկ ուրիշ ամերիկյան ընկերության՝ «Բոինգին», Ադրբեջանին երեք մարդատար ինքնաթիռներ տրամադրելու նպատակով: Քանի որ Ադրբեջանը եւ Հայաստանը նույն «անկայուն» տարածաշրջանում են, ապա պարզ է, որ տեղի է ունեցել Հայաստանի պարտություն:

Էքսիմբանկը թեեւ կոմերցիոն կառույց է, սակայն վերահսկվում է ԱՄՆ-ի կառավարության կողմից, ու նրա բացասական պատասխանը «վատ նշան» է ամերիկյան ու միջազգային բիզնեսի համար: 60 միլիոն դոլարը «Ջեներալ մոտորսի» համար աննշան թիվ է, բայց այս քայլով ԱՄՆ-ի կառավարությունը հասկացրեց, որ չի խրախուսում բիզնեսը Հայաստանում:

Եվ սրա համար պետք չէ մեղադրել որեւէ արտաքին ուժի: Սա միայն Հայաստանի պարտությունն էր, գուցե նաեւ ԱՄՆ-ի հայկական լոբբիի:

Իրականում «Ջեներալ մոտորսի» այս քայլը կարող է միանգամայն բացատրվել նրանով, թե ինչպես են Հայաստանում վերաբերվում արդեն իսկ այստեղ գործող ներդրողների հետ: Տեղացի լինեն, թե օտարերկրացի:

Ռիսկով նախարարն ու խռովկան մարզպետը

Գյուղատնտեսության նախարար Զավեն Գեւորգյանն ակնհայտորեն գոհ էր, որ հնարավորություն ունեցավ հրապարակավ հայտարարել (հունիսին անցկացված ասուլիսում), թե Երեւանի կոնյակի գործարանի (ԵԿԳ) ղեկավարությանն ասել է. «Եթե այս տարի չմթերեք այսքան տոննա խաղող (թիվը կարեւոր չէ), ապա մենք կարող ենք այնպես անել, որ եկող տարի դուք Հայաստանից մի ճութ խաղող էլ չեք մթերի»: Տեսեք, ինչ ռիսկով նախարար եմ, չեմ վախենում ինչ-որ «Պեռնո Ռիկարից»:

Առաջին տպավորությունն այն էր, թե նախարարը շփոթում է ներկա ժամանակաշրջանը իր շրջկոմական երիտասարդության հետ, երբ առանց մինիստրության ու շրջկոմի խոսքի գյուղացին քայլ անգամ չէր անում: Այսօր կարծես թե շուկայական հարաբերություններ են, ո՞վ կարող է ցուցում տալ գյուղացուն՝ ում վաճառի իր խաղողը, ում՝ ոչ: Ճիշտ է, արդարության դեմ չմեղանչելու համար նշենք, որ նախարարը չասաց, թե կարգելի գյուղացիներին մթերել, ասաց, որ կավելացնի այլ վերամշակող գործարանների հզորությունը (օրինակ՝ գինու):

Ինչ խոսք, բավական օրիգինալ է՝ վերամշակող հզորությունների «հենց այնպես» ավելացումը դժվար խնդիր է, բայց Կոնյակի գործարանի քթում՝ կստացվի: Իրականում դժվար չէ տեսնել, որ կառավարությունը կարող է նաեւ իրոք արգելել: Մեր գյուղացիները եւ սեփականատերերն ընդհանրապես դեռ հեռու են ազատ քաղաքացի եւ ազատ արտադրող կոչվելուց: Նրանք դեռ շատ խոցելի են իրավական իմաստով, ու պետական ծառայողները, որոնց իրական պարտականությունը պետք է լինի սեփականատերերին ծառայելը, իրականում դեռ շատ լծակներ ունեն նրանց վրա ազդելու համար: Կոնկրետ այս դեպքում միանգամայն կարող է գործել, օրինակ, հետեւյալ մեխանիզմը. Նախարարությունը կարող է գյուղացիներին թաքուն կամ բացահայտորեն հայտնել, ով ԵԿԳ-ին խաղող վաճառի, նա ոռոգման ջուր չի ստանա: Իրոք, ոռոգման ջրի համակարգը դեռեւս պետական սեփականություն է, ինչպես եւ շատ այլ ոլորտներում, այստեղ եւս մեր բարեփոխումները կիսատ-պռատ են:

Եվ սա այն դեպքում, երբ Հայաստանի կառավարությունը մեկ տարուց ավելի չի կարողանում (իսկ գուցե չի՞ ուզում) լուծել «Պեռնո Ռիկարին» պատկանող ապրանքային նշանների հարցը: Իսկ վերջինս էլ հենց դրանով է պայմանավորում իր մթերումների կատարումն այս տարի:

Այսքանից հետո վերադառնանք «Ջեներալ մոտորսի» խնդրին: Չգիտեմ, թե ինչ պատճառով է էքսիմբանկը մերժել այս ընկերության հայցը, բայց նրա հիմնավորումը միանգամայն կարող էր լինել հետեւյալը.

«Հայաստանի պետական այրերի գործելակերպը բավական տարօրինակ է: Եթե դուք այնտեղ գործարան հիմնեք, ապա մի օր նրանց նախարարը կարող է ասել. «Եթե դուք Երեւանի ավտոդողերի գործարանից չգնեք այսքան քանակով անվադողեր (անկախ նրանից՝ պե՞տք են ձեզ այդքան անվադողեր ու բավարա՞ր է արդյոք դրանց որակը), ապա հաջորդ տարի մենք ձեզ չենք թողնի աշխատել: Կարգելենք երկաթուղում փոխադրելու ձեր բեռները, կամ էլ ձեզ էլեկտրաէներգիա չենք մատակարարի (էներգետիկ բաշխիչ ցանցերն էլ պետական են, ու Աստված գիտե, թե կմասնավորեցվեն):

Բացի այդ, Հայաստանի իշխանությունները միանգամայն կարող են թույլ տալ, որ «Երազ» ավտոգործարանի արտադրած մեքենաներին տրվի «Ջեներալ մոտորսի» ապրանքային անուններից մեկը, ասենք «Օպել» կամ «Շեւրոլե», ու այդ անվան տակ նա վաճառքի հանվի: Այս ամենի պատճառով մենք խորհուրդ չենք տալիս ձեզ գործ սկսել Հայաստանում»:

Ու նաեւ խորհուրդ կտանք նոր գործարան հիմնել, օրինակ, Իռլանդիայում, որտեղ շահութահարկի դրույքը 10 տոկոս է Հայաստանի 25-ի փոխարեն:

Բայց միգուցե մեր իշխանավորներն այս դեպքում արժանի են ներողամտության, ի վերջո համաշխարհային տնտեսություն չեն սովորել, չգիտեն, թե քաղաքակիրթ աշխարհում ինչ կարեւորություն ունի «ապրանքային նշան» հասկացությունը:

Մեկ այլ օրինակ՝ ավելի պարզ իրավիճակի շուրջ:

Իմ ձեռքում է մի հետաքրքիր փաստաթուղթ: Գեղարքունիքի մարզպետ Վ. Հակոբյանը նամակ է գրել վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանին, դժգոհելով, որ «Ագրոբանկի»՝ մարզում տեղադրված բաժանմունքները գյուղացիներին վարկեր չեն տրամադրում, ինչի կարիքը վերջիններս մեծապես զգում են: Մարզպետը, որը ըստ երեւույթին նույնպես շրջկոմական անցյալի կարոտն է քաշում, արդար զայրույթով բացականչում է. «Կարծեք թե «Հայագրոբանկը» կոչված չէ գյուղացուն օգնելու»: Եվ վարչապետին առաջարկում է հետեւյալ երկու տարբերակները.

«Խնդրում ենք Ձեր աջակցությունը «Հայագրոբանկի» գործունեությունը արդյունավետ դարձնելու կամ...:

Թե ինչպես պետք է կառավարությունը «արդյունավետ դարձնի» իրեն բոլորովին չենթարկվող մասնավոր կառույցի՝ «Ագրոբանկի» գործունեությունը, մարզպետին երեւի չի հուզում: Իսկ ո՞րն է մարզպետի երկրորդ «կամ»-ը: Նա չի առաջարկում, օրինակ, խթանել այլ բանկերի գործունեությունը երկրում, կառավարության միջոցով ձեռք բերել լրացուցիչ վարկային ռեսուրսներ եւ այլ քաղաքակիրթ շուկայական մեթոդներ: Նրա երկրորդ «կամ»-ը հետեւյալն է.

«...Կամ գտնել ոչ նպատակահարմար նրա գործունեությունը մարզի տարածքում»:

Այսինքն, եթե մեր ուզածը չեք անում, վերացրե՛ք ձեր բանկի հինգ մասնաճյուղերը մեր մարզից: Չե՞նք ուզում ձեր բանկը: Ո՛չ ձեր տված վարկն ենք ուզում մասնաճյուղերի համար, ո՛չ նրանց վճարած հարկերը, ո՛չ էլ այն, որ այդ մասնաճյուղերը մի քանի տասնյակ մարդու աշխատանք են տրամադրում: Ո՛չ բանկի ներկա գործունեությունն ենք ուզում (իսկ բանկը ինչ-որ գործ, այնուամենայնիվ, անում է, թե չէ հինգ մասնաճյուղ չէր պահի մարզում), ո՛չ էլ ապագա (գուցե եկող տարի բանկի միջոցները կավելանան, ու նա կկարողանա գյուղացիներին ավելի շատ վարկեր տալ): Չէ՞ որ չէ, կա՛մ տվեք վարկեր հենց այս րոպեին, կամ ռադ եղեք տեղից:

Նման է, չէ՞, նախարար Գեւորգյանի պահանջին. կա՛մ էս րոպեին մթերումներ արեք, կա՛մ չեք աշխատի:

Պետական գործիչնե՞ր են, թե՞ խռովկան երեխաներ: Այսպե՞ս են խթանում ներդրումները, առանց որոնց ո՛չ մթերումներ կլինեն, ո՛չ աշխատատեղեր:

Կարճատեսություն

Մարզպետի ու նախարարի վերը բերված գործունեության օրինակները մեկ բառով կարելի է որակել որպես «կարճատեսություն»: Փորձ՝ լուծել այս պահի խնդիրները, առանց մտածելու, թե ինչ է լինելու մեկ տարի անց: Ցավոք, որքան կարելի է դատել գոնե Ազգային ժողով ներկայացված օրինագծերի վերջին փաթեթներից, այս հիվանդությունը լայն տարածում ունի մեր կառավարությունում:

Ո՞րն է մեր կառավարության առաջնահերթ խնդիրը: Բազմիցս ասվել է, որ նախ եւ առաջ դա աշխատատեղերի ավելացումն է (առաջին հերթին հարկային բեռի թեթեւացման միջոցով), ինչը հնարավորություն կտա ոչ միայն ավելացնել բնակչության եկամուտներն ու կասեցնել արտագաղթը, այլեւ ավելացնել բյուջեի ու կենսաթոշակային հիմնադրամի մուտքերը: Հանուն այդ նպատակի կարելի է ժամանակավորապես աչք փակել նաեւ այն բանի վրա, թե որքանով է տվյալ բիզնեսը «ստվերային»:

Իսկ հիմա տեսնենք, թե կառավարությունն իր ծրագիրն ընդունելուց հետո ինչ օրենսդրական նախաձեռնություններ է ցուցաբերել, այսինքն՝ ի՞նչն է նա համարում առաջնահերթություն: Ակցիզների հավաքման սկզբունքի փոփոխություն, վիճակախաղերի գործունեության կանոնակարգում, խաղային բիզնեսի դուրսմղում Երեւանից այլ քաղաքներ, նոր շքանշանի հիմնում, մրցակցության պաշտպանության մասին ճապաղ ու դժվար իրագործելի մի օրենքի ընդունում, արժեթղթերի շրջանառության մասին խմբագրված մի օրենք, երբ մեր երկրում Աստված գիտե, թե քանի տարի հետո կարող են ի հայտ գալ խոշոր իրացվելի բաժնետոմսեր... Տե՛ր Աստված, մի՞թե մենք արդեն այն բարեկեցիկ երկիրն ենք, որ կարող է իր առջեւ այսպիսի նպատակներ դնել: Եվ այս ամենի հետեւանքով կավելանա՞ն աշխատատեղերը, թե՞ ոչ: Այս հարցին կառավարությունը միայն մի դեպքում համոզիչ պատասխան տվեց. այն է՝ ծխախոտի հաստատագրված վճարների փոփոխությունը չի ազդի ներքին արտադրողի վրա: Մնացած դեպքերում՝ բոլորովին ակնհայտ չէ, թե կարելի է նույնքան լավատես լինել:

Ճիշտ է, վերջին ամիսներին ընդունվել են նաեւ օրենքներ, որոնք կարող են թեթեւացնել գործարարի բեռը: Առաջին հերթին դա «Ստուգումների մասին» օրենքն էր: Ընդունվեց նաեւ «Պարզեցված հարկի մասին» օրենքը, որը թերեւս իրոք կարող է պարզեցնել գոնե փոքր բիզնեսի կյանքը (թեեւ նրա կիրառելիության մասին նույնպես կան կասկածներ: Օրենքը տարածվում է ոչ թե փոքր բիզնեսի, այլ փոքր շրջանառություն ունեցող բիզնեսի վրա, ինչը նույն բանը չէ): Բայց անմիջապես ընդունվեց հակառակ ուղղվածության օրենք, ըստ որի պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարները նույն փոքր բիզնեսի համար կրկնապատկվեցին: Կարող ենք ասել, թե «Պարզեցված հարկի մասին» օրենքը ավելի շատ կթեթեւացնի հարկային բեռը, քան սոցիալական վճարների այս ավելացումն է: Հնարավոր է, բայց, ախր, «Պարզեցված հարկի մասին» օրենքը նորույթ է, գործարարին (նաեւ հարկային տեսչության աշխատողներին) ժամանակ է պետք նրան ընտելանալու համար, նրա արդյունքը պարզ չէ, թե երբ կերեւա: Իսկ սոցիալական վճարների մասին օրենքում ամեն ինչ պարզ է, մանր բիզնեսի՝ աշխատատեղերի հիմնական ստեղծողի, բեռը միանգամից եւ անմիջապես կավելանա: Կարճատեսություն:

Եվ սա հանուն ինչի՞: Նոր օրենքի ընդունման արդյունքում կենսաթոշակային հիմնադրամի մուտքերը կավելանան տարեկան մոտ 500-600 միլիոն դրամով, մինչդեռ նրանում «ճեղքվածը» տասն անգամ ավելի է: Այսինքն, կենսաթոշակների պարտքերի մարման խնդիրը այս փոփոխությունը ամենեւին չի լուծի, սակայն իր սեւ գործը՝ հարկային բեռի ծանրացումը, միանգամայն «հաջողությամբ» կիրականացնի: Կարճատեսություն...

Փոքր ձեռնարկությունների տերերը կսկսեն ազատել իրենց ձեւակերպված աշխատողների մի մասին ու նրանց կսկսեն վճարել «ձախ» ձեւերով: Հետո կառավարությունը կսկսի քայլեր մտածել «ստվերային տնտեսության դեմ պայքարելու» համար: Կարճատեսություն...

Այսօրվա թոշակները վճարելու համար խեղդում ենք մեր ապագան՝ գործարարությունը:

Շատ կուզեի սխալված լինել, բայց տնտեսության ոլորտում մեր իշխանավորների գործողությունները նման են ակնոցը կորցրած կարճատես մարդու խարխափումներին:

Քըրք Քըրքորյանը եւ Մաթեւոս Գեւորգյանը

Ակնհայտորեն, մեր կառավարությունը մեծ հույսեր է կապում արտաքին ներդրումների ավելացման հետ, ինչն ամենայն հավանականությամբ տեղի կունենա (արդեն սկսվել է) երկրում քաղաքական կայունության ամրապնդմանը զուգընթաց: Բայց ահա Քըրք Քըրքորյանի հերթական գումարի տրամադրման լուրը համընկավ մի հատկանշական իրադարձության հետ: Քաղաքապետարանը ժամանակից շուտ վարձակալած տարածքից տեղահան արեց Մաթեւոս Գեւորգյան անունով մի գործարարի ձեռնարկությունը՝ տոնավաճառը: Վերջինս պնդում է, թե դա արվել է Քաղաքացիական օրենսգրքի առնվազն երկու խախտմամբ, մասնավորապես, պայմանագրի վաղաժամկետ կասեցման մասին ինքը չի տեղեկացվել երեք ամիս առաջ, ինչպես նախատեսված է այդ օրենսգրքում: Դատելով նրանից, որ քաղաքապետարանից հողաբաշխ արձագանք չկա, բողոքն անհիմն չէ: Խախտումն այս կամ այն կերպ կապվում է Երեւանի քաղաքագլուխ Ալբերտ Բազեյանի անվան հետ, մի քաղաքական գործչի, որն, ի տարբերություն իր շատ գործընկերների, ունի պարկեշտ մարդու համբավ: Չեմ կարող պնդել, թե այս միջադեպը անպայման կփլուզի այդ համբավը, ավելին՝ հույս ունեմ, որ դա չի լինի (օրինակ կպարզվի, որ եղածը թյուրիմացություն էր): Բայց քաղաքապետի գործողությունների (կամ անգործության) հետեւանքով հայոց պետությանը մի մեծ վնաս արդեն պատճառվեց: Դա այն է, որ հերթական անգամ հնչեց կասկած, թե Հայաստանում Բազեյանի մակարդակի պաշտոնյաները կարող են ոտնահարել օրենքը: Մի լրացուցիչ անգամ տեղացի եւ օտարերկրյա մասնագետները խոսեցին Հայաստանի՝ «ներդրումների համար բարձր ռիսկայնության երկիր» լինելու մասին: Մաթեւոս Գեւորգյանի նման գործարարների եւս մի խումբ (եւ ներկայումս գործող եւ պոտենցիալ) սկսեցին մտածել երկրից հեռանալու կամ այստեղ չվերադառնալու մասին:

Որքան էլ մի երկիր օտարերկրյա ռազմական օգնություն ստանա, նա չի հաղթի պատերազմում, եթե նրա սեփական բանակը չի կռվում:

Քըրքորյանների ու արժութային հիմնադրամների բոլոր փողերն էլ Հայաստան գան, երկրում տնտեսությունը չի կանոնավորվի, քանի դեռ մաթեւոսգեւորգյաններն իրենց ապահով չեն զգում ու հանգիստ չեն գործում մեր երկրում:

Կհաղթահարե՞ն իշխանավորներն իրենց համակած կարճատեսության ախտը՝ այս սկզբունքին համապատասխան գործելու համար:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԱԶԳ

Միջազգային

Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականության նոր հայեցակարգը

«Ազգն» արդեն գրել է, որ Ռուսաստանն ընդունել է արտաքին քաղաքականության նոր հայեցակարգ: Դիտորդների կարծիքով, նոր հայեցակարգն ամբողջությամբ տարբերվում է նախորդից, որն ընդունվել էր 1993 թ. Բորիս Ելցինի օրոք, գրվել այն ժամանակվա արտգործնախարար, ընդգծված արեւմտամետ Անդրեյ Կոզիրեւի գրչով: Նախագահ Պուտինի վավերացրած նոր հայեցակարգը կազմված է 5 գլուխներից: Մասնավորապես անդրադառնանք չորրորդ «Տարածաշրջանային առաջնահերթություններ» գլխին, որը, ինչպես արտաքին քաղաքականության հայեցակարգն ամբողջովին, մամլո ասուլիսում օրերս ներկայացրել է ՌԴ արտգործնախարար Իգոր Իվանովը: Տարածաշրջանում Ռուսաստանի ռազմավարական դաշնակից Հայաստանի անունն առանձին չի նշվում: Եվ այսպես, Ռուսաստանի տարածաշրջանային առաջնահերթություններն են.

1. Բազմակողմանի եւ երկկողմ համագործակցություն ԱՊՀ անդամ 12 պետությունների հետ: Առավել կարեւորվում են ԱՊՀ կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագիրը (Ռուսաստան, Բելառուս, Հայաստան, Ղազախստան, Տաջիկստան, Կիրգիզիա), ԱՊՀ մաքսային միությունը (Ռուսաստան, Բելառուս, Ղազախստան, Կիրգիզիա, Տաջիկստան), Բելառուս-Ռուսաստան միությունը: Առաջնահերթ նշանակություն ունեն ԱՊՀ տարածքում հակամարտությունների կարգավորումը, Կասպից ծովի կարգավիճակի ճշգրտումը՝ հաշվի առնելով առափնյա երկրների շահերը:

2. Ռուսաստանը կարեւորում է Եվրոպայի անվտանգության եւ համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) շրջանակներում համագործակցությունը:

3. Ռուսաստանը մտադիր է շարունակել Եվրոպայի խորհրդի (ԵԽ) հետ համագործակցությունը:

4. Վճռորոշ նշանակություն է տրվում Եվրամիության (ԵՄ) հետ հարաբերություններին:

5. Իրատեսորեն գնահատել ՆԱՏՕ-ի նշանակությունն ու դերը, շարունակել համագործակցությունը դաշինքի հետ՝ հաշվի առնելով աշխարհամասում անվտանգության եւ կայունության պահպանման կարեւորությունը: Ռուսաստանի եւ ՆԱՏՕ-ի միջեւ կառուցողական համագործակցությունը հնարավոր է միայն այն դեպքում, եթե հիմնված լինի երկկողմ հետաքրքրություններով ու խոստացված պարտավորությունների կատարմամբ:

6. Ռուսաստանը կարեւորում է Արեւմտյան Եվրոպայի երկրների, հատկապես Մեծ Բրիտանիայի, Գերմանիայի, Իտալիայի եւ Ֆրանսիայի հետ համագործակցությունը:

7. Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների հետ պահպանել տնտեսական, մշակութային կապեր:

8. Լավ հեռանկարներ ունեն Լիտվայի, Լատվիայի եւ Էստոնիայի հետ երկկողմ հարաբերությունները, եթե նշյալ երկրները հարգեն ռուսական շահերը, իրենց երկրներում պահպանեն ռուսալեզու բնակչության իրավունքները:

9. Ռուսաստանի համար սկզբունքային կարեւորություն ունի Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետության տարածքային ամբողջականության պահպանումը:

10. Ռուսաստանը պատրաստ է հաղթահարել ԱՄՆ-ի հետ վերջին տարիներին առկա կնճիռները:

11. Ասիայում Ռուսաստանը կարեւորում է բարեկամական հարաբերությունների խորացումը Չինաստանի եւ Հնդկաստանի հետ, համագործակցությունը «Շանհայի հնգյակ» (Ռուսաստան, Չինաստան, Ղազախստան, Կիրգիզիա, Տաջիկստան) կազմակերպության շրջանակներում:

12. Փոխհարաբերությունների զարգացումը Ճապոնիայի հետ:

13. Կարեւորվում է հետագա համագործակցության խորացումը Իրանի հետ:

14. Ռուսաստանը մտահոգված է Կորեական թերակղզու, Աֆղանստանի, Միջին Արեւելքի, Պարսից ծոցի եւ Հյուսիսային Աֆրիկայի անհանգիստ իրավիճակով:

Հայաստանը, ինչպես նշեցինք, առանձին կետով նշված չէ Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականության ընդհանուր հայեցակարգի «Տարածաշրջանային առաջնահերթություններ» գլխում: Սակայն հարկավոր է նշել, որ Հայաստանը մինչեւ օրս չունի իր արտաքին քաղաքականության հայեցակարգը: Շուրջ մեկ տարի առաջ Հայաստանի արտաքին գերատեսչության ղեկավար Վարդան Օսկանյանը նշում էր, թե ՀՀ ԱԳՆ-ն ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարության հետ համատեղ աշխատում է արտաքին քաղաքականության հայեցակարգի վրա: Հավաստիացումների համաձայն, մենք արդեն պիտի ունենայինք արտաքին քաղաքականության հայեցակարգ: Չունենք: Փոխարենը մենք առաջնորդվում ենք արտաքին քաղաքականության «կոմպլեմենտար» (փոխլրացված) սկզբունքով: Քաղաքագետների մի մասը այդպես էլ չի հասկանում ինչ ասել է «կոմպլեմենտարություն», մյուս մասն ընդունում է մի քիչ հումորով, մի քիչ հեգնանքով:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Իրաքը փորձում է դուրս գալ մեկուսացումից

Թեեւ շարունակվում են ուժի մեջ մնալ ՄԱԿ-ի կողմից իրականացվող բեռնարգելքները Իրաքի նկատմամբ, իսկ ԱՄՆ-ի եւ Մեծ Բրիտանիայի օդուժը չի դադարեցնում երկրի տարածքների ռմբահարումները, պաշտոնական Բաղդադը ակտիվացնում է տարածաշրջանային արտաքին քաղաքականությունը:

Վերջերս Իրաքն իր դեսպանությունը վերաբացել է Արաբական Միացյալ էմիրություններում: Պարսից ծոցի արաբական երկրները, որոնք իրաքա-քուվեյթյան առճակատումից հետո խզել էին դիվանագիտական հարաբերությունները Բաղդադի հետ, փորձում են վերականգնել երկկողմ հարաբերությունները:

Ամենայն հավանականությամբ մոտ ժամանակներս կվերականգնվեն դիվանագիտական հարաբերություններն Իրաքի եւ հարեւան արաբական Սիրիայի միջեւ, որոնք խզվել էին դեռ 80-ական թթ. սկզբներին, երբ պաշտոնական Դամասկոսը իրանա-իրաքյան պատերազմում պաշտպանեց Թեհրանին: «Ազգն» արդեն գրել է, որ Դամասկոս է ժամանել Իրաքի արտգործնախարար Մուհամադ Սաիդ Սահաֆը, հանդիպումներ ունեցել Սիրիայի բարձրաստիճան իշխանավորների հետ: Ըստ հաղորդագրությունների, մոտ ժամանակներս սպասվում է Սիրիայի նորընտիր նախագահ Բաշար Ասադի հանդիպումն Իրաքի առաջնորդ Սադդամ Հուսեյնի հետ:

Միեւնույն ժամանակ ԱՊՀ մի շարք երկրներ հուլիսի վերջերին իրենց դեսպանատները կբացեն Բաղդադում: Հայաստանն իր ժամանակավոր հավատարմատարին Իրաք է ուղարկել հունիսի վերջերին: Ուկրաինան Բաղդադում դեսպանություն կունենա աշնանը: Թեեւ պաշտոնական Մինսկը հերքում է Արեւմուտքի մեղադրանքները՝ Բելառուսի եւ Իրաքի միջեւ ռազմական ոլորտում համագործակցելու մասին, ակնհայտ է նախագահ Լուկաշենկոյի համակրանքը Հուսեյնի եւ նրա վարչակարգի նկատմամբ: Մինսկը եւ Բաղդադն ակտիվորեն համագործակցում են «Նավթ՝ սննդամթերքի դիմաց» ծրագրի շրջանակներում:

Իսկ երեկ Մոսկվայում Իրաքի դեսպանատունը նշեց երկրի ազգային տոնը: Ընդունելության ընթացքում, որը կազմակերպել էր Իրաքի դեսպանատունը, խոսվեց ռուս-իրաքյան քաղաքական եւ մշակութային հետագա համագործակցության խնդիրների մասին: Գաղտնիք չէ, որ Ռուսաստանը, անտեսելով ՄԱԿ-ի բեռնարգելքներն Իրաքի նկատմամբ, ակտիվորեն Բաղդադի հետ համագործակցում է էներգետիկ ոլորտում՝ նրանից պարբերաբար գնելով նավթ եւ նավթամթերք: Մի ուշագրավ փաստ. Իրաքում 22 տոննա նավթն արժե, չզարմանաք, շուրջ 2 ԱՄՆ դոլար:

Կարծես թե բարելավման միտումներ են արձանագրում Իրան-Իրաք փոխհարաբերությունները, չնայած երկու երկրների միջեւ ութամյա (1980-88 թթ.) կործանարար պատերազմին: ԱՄՆ-ի հրահրած այդ անիմաստ պատերազմը խլեց շուրջ 1 մլն պարսիկների կյանքը: Հասկանալի է՝ Իրանը, որ նոր էր ավարտել պատերազմն Իրաքի հետ, 1991 թ. իրաքա-քուվեյթյան պատերազմում չեզոք դիրքորոշում որդեգրեց, ինչպես Ռուսաստանը: Թեհրանի եւ Մոսկվայի որոշումները լիովին արդարացվեցին, քանզի հակառակ դեպքում Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքում միակ հզոր պետությունը կմնար տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի «ոստիկան» Թուրքիան, որն այդ պատերազմում Իրաքի դեմ հանեց 100 հազարանոց զորք՝ զիջելով միայն ԱՄՆ-ին (425 հազար):

Ուշագրավ է Պարսից ծոցի արաբական երկրների նախաձեռնությունը՝ վերականգնել հարաբերությունները Իրաքի հետ: Մինչեւ վերջերս ծոցի արաբական երկրներն անհնար էին համարում Բաղդադի հետ կապերի վերանայումը, ՄԱԿ-ի պատժամիջոցները վերացնելու հարցը: Պիտի ենթադրել, որ Պարսից ծոցում «սառույցը» հալվում է ԱՄՆ-ի հավանությամբ: Կարծես թե արաբական աշխարհն այլեւս չի «վախենում» «իրաքյան սպառնալիքից»:

Թ. Հ.

Եվրամիության ընդլայնումը կպահանջի կառուցվածքային բարեփոխումներ

Պատմության ընթացքը եվրոպացիներին մեկ անգամ եւս ստիպում է արագ գործել: Նման իրավիճակներ արդեն ծագել էին Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտից, Բեռլինի պատի փլուզումից եւ կոմունիստական ճամբարի տրոհումից հետո: Այդ բոլոր դեպքերում եվրոպացիները կայունությունը վերականգնեցին միավորման եւ կապերի ամրապնդման շնորհիվ: Արդեն 1958 թ. տնտեսական ընկերակցություն ստեղծեցին Ֆրանսիան, Գերմանիան, Իտալիան, Հոլանդիան, Բելգիան եւ Լյուքսեմբուրգը: Հետագայում Եվրամիության անդամների թիվը հասավ 12-ի, իսկ 1995 թ. 15-ի: Միությանը հարելու համար բոլոր անհրաժեշտ պայմաններն ունեն Նորվեգիան, Իսլանդիան եւ Շվեյցարիան, բայց չեն ուզում անդամակցել:

Այսօր՝ նոր հազարամյակի շեմին, Եվրոպան ենթակա է նոր, խոշոր գնումների, քանի որ առաջիկա տարիներին Եվրամիությունը համալրվելու է առնվազն 12 անդամներով: Էստոնիայի, Լեհաստանի, Չեխիայի, Հունգարիայի, Սլովենիայի եւ Մալթայի անդամակցությունը նախատեսված է արդեն 2003 թ.: Այնպես որ, առաջիկա տասնամյակներում Եվրոպան ստիպված կլինի լուծել բարդ եւ աննախադեպ խնդիրներ:

Արեւելաեվրոպական մի շարք երկրների, ինչպես նաեւ Թուրքիայի անդամակցությունը կարող է հարցականի տակ դնել տարիներով կերտված եվրոպական կառույցների բուն գոյությունը: «Այդուհանդերձ, երբեք տանջյակ ժամանակից ընդգրկող Եվրամիությունն անխուսափելի իրողություն է լինելու», գրում է «Էսպրես» հանդեսը.

1950-ական թթ. Եվրամիության հիմնադիրները փորձեցին համերաշխության կամբեր ստեղծել արեւմտաեվրոպական երկրների միջեւ, որպեսզի վերջ դնեն առճակատումներին: Այսօր Արեւմուտքը հարկ է համարում տնտեսական ու ժողովրդավարական նկատառումներով միավորվել հարեւան արեւելաեվրոպական երկրների հետ, որոնց մի մասը տուժել է ստալինիզմից եւ այժմ էլ վախենում է նոր ցնցումներից: Բայց Եվրամիության ընդլայնումը կպահանջի համաեվրոպական հաստահանգի համաեվրոպական հաստատությունների բարեփոխումներ: Եվ տությունների բարեփոխումներ: Եվ դա որոշակի պարտավորություններ է դնում հուլիսի 1-ից վեց ամսով Եվրախորհրդի նախագահությունն ստանձնած Ֆրանսիայի վրա:

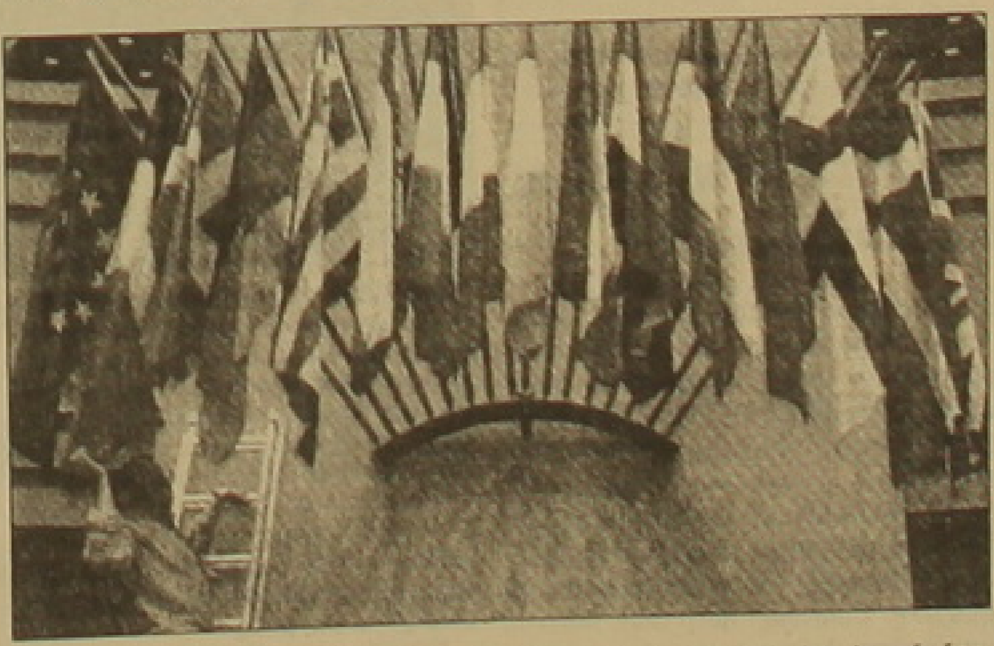

Հարկ է նշել, որ բարեփոխումների մշակման նպատակով ս. թ. փետրվարի 17-ից գործող Միջկառավարական խորհրդաժողովի աշխատանքները մինչեւ օրս որեւէ արդյունք չեն տվել, քանի որ Եվրամիության անդամ որոշ պետություններ ջանում են ամեն գնով պաշտպանել միայն իրենց ազգային շահերը: Համանման իրավիճակ էր տիրում մոտ տասը տարի առաջ՝ Մաաստրիխտի դաշնագրի մշակման օրերին, որով հիմնվեց քաղաքական միություն, եւ սահմանվեցին դրամական, դիվանագիտական ու պաշտպանական քաղաքականության գլխավոր ուղղությունները:

Եվրամիության ընդլայնման դեպքում կազմալուծումից եւ կապերի թուլացումից զերծ մնալու համար մասնավորապես հարկ կլինի անդամ պետություններում կատարել Եվրահանձնաժողովի հանձնակատարների վերաբաշխում, ընդլայնել մեծամասնական քվեարկությունը, փոփոխել յուրաքանչյուր երկրի համար նախատեսված ձայների թիվը պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարների խորհրդում:

Արձագանքելով Եվրոպայում դաշնապետություն ստեղծելու Գերմանիայի արտգործնախարար Յոշկա Ֆիշերի կոչին՝ Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը հունիսի 27-ին Բեռլինում առաջարկեց կազմել «եվրոպական սահմանադրություն», որը կարագացներ եվրոպացիների միավորման ընթացքը: Սակայն եվրոպական որոշ մայրաքաղաքներում գտնում են, որ Ֆիշերի կոչը կարող է խորացնել Եվրամիության այսպես կոչված դաշնամետ եւ ազգայնամետ պետությունների տարաձայնությունները: Առաջինների շարքում են Ֆրանսիան, Գերմանիան, Պորտուգալիան եւ Լյուքսեմբուրգը: Մինչդեռ Մեծ Բրիտանիան, Շվեդիան, Դանիան մտադրված մերժում են այն ամենը, ինչը կապված է ինքնիշխանության կորստի հետ:

Ընթացիկ եւ ապագա բանավեճերի մեջ պարզություն մտցնելու, ինչպես նաեւ Եվրամիության ընդլայնմանն օժանդակելու նպատակով Ֆրանսիայի կրթության նախկին նախարար Կլոդ Ալեգրը օրերս հանրությանը ներկայացրեց գալիք «դաշնապետական ինքնիշխանության» սեփական ընկալումը: Նրա կարծիքով, ազգային պետությունների դաշնությունը կազմելու է համաեվրոպական քաղաքականության միջուկը: Բայց դաշնապետությունը չի կարելի ստեղծել պարտադրանքով, որը կարող է «ըմբոստացնել ժողովուրդներին»: Ալեգրը «դաշնապետական ինքնիշխանության» ոլորտի մեջ է մտցնում տնտեսական ու ֆինանսական քաղաքականությունը (հարկային եւ բյուջետային միասնականացում, Եվրաբանկի եւ միացյալ կառավարության պայմանագրերի կնքում), ինչպես նաեւ ներդաշնակ սոցիալական, առեւտրական, դատական, հեռահաղորդակցական եւ գիտահետազոտական քաղաքականությունը: Ինչ վերաբերում է արտաքին եւ պաշտպանական ընդհանուր քաղաքականությանը, այստեղ հարկավոր է շրջահայաց լինել, քանզի շտապողականությունը կարող է դիպչել ժողովուրդների ազգային անկախության զգացումներին: Սկզբնական շրջանում ճգնաժամային իրավիճակներում փոխադարձ համաձայնությամբ կարելի է մեկ խոսնակ ունենալ արտաքին քաղաքականության բնագավառում:

Ազգային ինքնիշխանությանը ենթակա կլինեն արդարադատությունը (բացառությամբ համաեվրոպական ոճիրների), ոստիկանությունը, կրթությունը, սոցիալական ապահովությունը, տարածքային բարեկարգումը, բնակչության պարենավորումը, շրջակա միջավայրի պահպանությունը եւ մշակույթը:

Արդյունաբերությունը եւ միջազգային առեւտրական բանակցությունները կմնան Եվրամիության մենաշնորհները: Մյուս բոլոր ոլորտներում Եվրահանձնաժողովը կգործի ինքնիշխանության կիսման ոգով՝ հիմք ընդունելով 4 տարին մեկ կազմվելիք ռազմավարական ծրագրերը: Վերջիններս պետք է հաստատվեն Եվրախորհրդարանում եւ ազգային խորհրդարաններում: Ծրագրերի կատարումը վերահսկվելու է եվրոպական դատարանի կողմից:

Պատրաստեց

ՊԵՏՐՈՍ ԲԵԺԻՇՅԱՆԸ

Զնայած ամառային շոգին եւ անտանելի տոթին, հուլիսի 15-ին Ա. Խաչատրյանի անվան համերգասրահում բազմաթիվ ունկնդիրներ էին հավաքվել. ամերիկահայ կոմպոզիտոր Սիրվարդ Գարամանուկի հեղինակային երեկոն էր:

Ստամբուլում հայտնի այդ կոմպոզիտորի անունը (նա ծնվել է 1912 թ., իսկ 1942 թ.-ից աշխատել է նույն քաղաքի կոնսերվատորիայում, որն ավարտել էր) Հայաստանում տարածում է չի սահմանափակվում միայն մեկ կողմնորոշմամբ:

Համերգի ժամանակ հնչեցին (գրեթե բոլորն էլ՝ Հայաստանում առաջին անգամ) a cappella խմբերգային 12 երգեր եւ երկու ծավալուն վոկալ-նվագախմբային պոեմներ՝ «Երգ Պեստրոս Դուրյանի» (1972, բանաստեղծության բանաստեղծությունների կոմպոզիցիան իրականացրել է Զարեհ Խրախունին) եւ «Ախթամար» (1969, ըստ Հ. Թումանյանի պոեմի):

Սիրվարդ Գարամանուկի հեղինակային երեկոն

«Ախթամար» վոկալ-սիմֆոնիկ պոեմն արտացոլում է Արմեն Տիգրանյանի օպերային գլուխգործոցի հետ կապն ընդգծելու Գարամանուկի ցանկությունը. նվագախմբային նախաբանն ու անցումները, խմբերգային պարերգի պատմողական բնույթը, բասի (Վահան Մակվեցյան) եւ տենորի (Ռուբեն Նուրիջանյան) երգ-մենախոսությունները՝ ամեն ինչ վկայում էր Թումանյանի պոեմի թատերականացման մասին: Երաժշտությունը գրված է ճաշակով եւ դրամատիկ զարգացմամբ հագեցած ռոմանտիկ երկերի ավանդույթների հանդեպ սիրով:

Մեծ եւ արժանի հաջողություն ունեցավ մեներգիչների, երգչախմբի եւ փոքր նվագախմբի համար գրված «Երգ Պետրոս Դուրյանի» գործը: Պոեմի 10 մասանոց կոմպոզիցիան՝ սկզբնամասային «Մանիշակից» միջնամասային «Լճակից» մինչեւ «Իմ ցավը» եւ «Իմ մահը», աչքի է ընկնում ներքին դինամիկայով: Ստատիկ փոփոխելով խմբերգային ծեռագիրը, մեներգերն ու անսամբլները, հմտորեն օգտագործելով աշուղական երգի մեղեդային ու ռեչիտատիվ հատկանիշները, Գարամանուկը հասնում է գեղարվեստական վառ արտահայտչականության:

Սիրվարդ Գարամանուկի հեղինակային համերգն իրականացվեց Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի օպերային ստուդիայի գլխավոր դիրիժոր Հովհաննես Միրզոյանի նախաձեռնության շնորհիվ, որը Հայաստանում հայտնի խմբավար է եւ 20-րդ դարի երաժշտության տարածող: Նրա ղեկավարությամբ երգչախումբը եւ մեներգիչները (նշվածներին ավելացնենք սոպրանո Իրինա Զախյանին) երգում էին համահունչ ու ներդաշնակ, առանց որեւէ լարվածության ստեղծելով ընդհանուր հուզական միջավայր: Երգչախումբը, ինչպես նաեւ օպերային ստուդիայի սիմֆոնիկ նվագախումբն այդ երեկոյի շնորհիվ Արարատի մյուս կողմում բնակվող Սիրվարդ Գարամանուկի արվեստի հետ հայրենասիրական համերաշխության չափազանց ազնիվ ծեռնարկում իրականացրին:

ցել նրա ազգականի՝ ամերիկահայ դաշնակահար Շահան Արծրունու շնորհիվ: Զիշարժան է անցյալ տարվա մայիսին Երեւանում տրված համերգը, որը կազմված էր առավելապես Սիրվարդ Գարամանուկի կամերային ստեղծագործություններից, եւ որին (ինչպես եւ հիմա) հեղինակը ներկա չէր:

Այս անգամվա համերգը հետաքրքական էր նրանով, որ ընդգրկում էր Գարամանուկի առավել նշանակալի գործերը: Ինչպես ներածական խոսքում իրավացիորեն նշեց Ա. Սպենդիարյանի անվան երաժշտական դպրոցի տնօրեն Սերուժան Սիմոնյանը, ստեղծագործելիս Գարամանուկն առաջնորդվում է բասի հանդեպ սիրով: Գլխավորապես վոկալ (մեներգային ու խմբերգային) երկերի հեղինակ Գարամանուկն իր երաժշտությամբ, ըստ էության, ծգտում է հայրենիքից դուրս պահպանել հայկական պոեզիայի արժեքը: Միջնադարյան եւ դասական պոեզիան (Ն. Քուչակ, Սայաթ-Նովա, Դ. Վարուժան, Պ. Դուրյան, Հ. Թումանյան, Ա. Իսահակյան եւ ուրիշներ), ինչպես նաեւ ուշ շրջանի, բայց ոճավորված բանաստեղծությունները (օրինակ, Ռ. Հաստեղյան կամ Զ. Խրախունի) Սիրվարդ Գարամանուկի նմանական աշխարհընկալման շնորհիվ ստանում են անհատական լուսաբանում:

Պատահական չէ Գարամանուկի հետաքրքրությունը խմբերգային երաժշտության հանդեպ: Ազգային երաժշտական մշակույթի կազմավորման մեջ առավել վաղեմի խմբերգային երաժշտությունը հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործության մեջ ավանդույթների պահպանման կարեւոր դեր է խաղում: Եվ ինչպես Հայաստանում վոկալ-խմբերգային ժանրերը սնվել են ազգային եւ համաեվրոպական երաժշտության աղբյուրներից, այնպես էլ Գարամանուկն իրեն

Կոմպոզիցիոն եւ բովանդակային տարբերույթ խնդիրները չխանգարեցին երեկոյի երաժշտական-բանաստեղծական կուռ տրամադրության ստեղծմանը: Խոսքն իրոք երաժշտության հոգին է, թեեւ երբեմն, օրինակ, բանահյուսական ոճով մեկնաբանված «Պագնեմ զիո լայն ճակատ» (խոսք՝ Քուչակի), «Բինգյոլ» (խոսք՝ Իսահակյանի) երկերում եւ մանավանդ «Չիս ասում, թե լաց իմ էլի» (խոսք՝ Սայաթ-Նովայի) եւ «Անի» (խոսք՝ Թրենցի) խմբերգերում գերիշխում էր մեղեդային արտահայտչականությունը:

Տրամադրվեցին երկու ծավալուն խմբերգային պոեմներ՝ ֆակտուրային առումով հետաքրքիր «Դժվար տարին» (դրա կատարումը չի կարելի բավարար համարել) եւ խիստ խմբերգային «Սուրբ Գեղարդը», որտեղ պահպանված է եկեղեցական տաճարային երաժշտության ոճը:

Նշված խմբերգերից վերջինն ասես բնականորեն նախապատրաստեց մեներգիչների, երգչախմբի եւ սիմֆոնիկ նվագախմբի համար գրված «Ախթամար» պոեմի կատարումը (այն նվիր-

ՄԻՆԱՍԼՈՒՆՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Արվեստագիտության դոկտոր

Նազարի կամակորություն
«Քաջ Նազարի» հոբելյանը

Ամեն ինչ սկսվել է նրանից, որ սփյուռքահայ խմբագիր ու հրատարակիչ Հովհաննես Բաղալյանը 50 տարի առաջ Պարսկաստանի Ղազվին քաղաքում կենդանի էջով խաղացել է «Քաջ Նազար»: Հետագայում նրա այդ դերը փոխարինվել է «Քաջ Նազար» երգիծաթերթի գլխավոր խմբագրի պաշտոնով: Լոսանջելեսաբնակ «Քաջ Նազարն» իր 30-ամյա հոբելյանը (տպագրվում է 1970 թվականից, բաղկացած է 60 էջից, ի դեպ, յուրաքանչյուր համարի վրա ծախսվում է 8–10000 դոլար) նշում է իր խմբագրի ծննդավայրում՝ Երեւանում, ուր վերջինս ապրել է ծննդից ի վեր ընդամենը 6 ամիս: Ու թեեւ շատ հոբելյաններ կգերադասեին նշվել, ասենք, հենց Լոս Անջելեսում, բայց «Քաջ Նազարը» եկել է Հայաստանում նշելու իր ծնունդը:

Ի՞նչ անես, Նազարի կամակորություն է:

Նշվեց հուլիսի 16-ին Հ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում: Շնորհավորեցին, ելույթ ունեցան... ո՞վ ասես. Մարտին Վարդազարյանը, Ռուբեն Սաքեւոսյանը, Սամվել Բաղդասարյանը, Գուրգեն Ղափանյանը, Հովհաննես Բաղալյանը եւ էլի նման շնորհով մարդիկ: Իսկ գլխավոր հանդիսավարը հանրապետության գլխավոր «Ոզնին» էր՝ հանգախոս ու էպիգրամաստեղծ Արամայիս Սահակյանը, որը մեկընդմեջ պատմում էր վերջերս գլխով անցած հազար ու մի բան:

Մտածեցի, որ միայն նրա հետ վերջերս այդքան բան պատահած կլինի: Ասենք. «Վերջերս հանդիպեցի ՍԴ նախագահ Գագիկ Հարությունյանին...» կամ «Վերջերս մի հայտնի մարդ ինձ զանգահարեց...» եւ էլի շատ ու շատ անվերջանալի «վերջերս»:

Ես ուրախացա. ինչ լավ է, իմ՝ լրագրողի անբովանդակ կյանքում մի բովանդակություն կմտնի, ես էլ կասեմ. «Վերջերս «Քաջ Նազար» ամսագրի 30-ամյա հոբելյանի հանդիսությանն էի մասնակցում...», այստեղ հանգավոր խոսք կամ էպիգրամ ասել չեմ կարող, դրանք բոլորը ոզնիների գլխում են լինում:

ՆԱԻՐԱ ՓԱՅՏՅԱՆ

«Կնոջ, ջուրին եւ դրամին մի հավատար»

Բեմ՝ բեմի վրա, այնպես որ ամեն ինչ կատարվում է շուրջդ, չկա հեռավորություն, կան շատ մոտ դեմքեր, զգեստի շրշյուն, աչքերի փայլ: Խաղում են մայր թատրոնի ճանաչված դերասաններն ու ամենաճանաչվածը՝ Վարդուհի Վարդերեսյանը: Խաղում են պոլսահայ դրամատուրգ Արմաս Վարդանյանի «Ախացելը»: Ապրիլի 22-ի պրեմիերայից հետո այն ներկայացվել է 5-6 անգամ, բայց Վ. Վարդերեսյանը մի առանձին հպարտությամբ նշեց, որ հանդիսատես-արվեստագետները Շնորհիկի դերը մայր թատրոնի բեմում մարմնավորած նրա բոլոր դերերից լավագույնն են համարում:

Դրամատուրգն ընդամենը 4 գործող անձանց միջոցով ներկայացնում է տարբեր, բայց մեկ դժբախտություն ունեցող մարդկանց մեկ օրը՝ նման երեկվան ու վաղվան: Իսկ կյանքի բավիղներում ամենահետաքրքիրը կինն է մոլորվում, որ հետո ինքն իրեն ժխտի. «Կնոջ, ջուրին ու դրամին ծայնը ամենեն գեղեցիկն է, բայց դրան ալ մի հավատար»:

Այդ մարդիկ կղզի են ստեղծել «հավաքականության մը համար», իրենց համար: Այդպես կղզիացած ծնվել ու ապրել են, այդպես պիտի մեռնեն իրենց բաժին երջանկությունը դեռ չգտած:

Ներկայացումից հետո իր հարդասենյակում Վ. Վարդերեսյանը ոգեւորված ասաց, որ իրենք այս երկրի կարիտաններն են եւ երբեք չեն լքի «նավը»:

«Ախացե՞լը» հասցրեց նրան այս եզրահանգման:

Ն. Փ.

Ուկրաինացի բանաստեղծ-նկարիչ
Միրոն Նեստերչուկի գրաֆիկան Գյումրիում

Գյումրիի գեղագիտական կենտրոնի սրահում բացվել է ուկրաինացի բանաստեղծ, նկարիչ, հայագետ ու թարգմանիչ Միրոն Նեստերչուկի գծանկարչական աշխատանքների ցուցահանդեսը, որը նշանակալից իրադարձություն է քաղաքի մշակութային կյանքում: Հայ արվեստասերը Նեստերչուկ-նկարչի ստեղծագործությանը մասամբ ծանոթ է դեռ 1981-ին Իջեւանում, 99-ին՝ Երեւանում եւ այս տարի Վանաձորում կազմակերպված անհատական ցուցահանդեսներից: Նրա գործերում ամեն ինչից բացի ընդգծված զգացվում է հոգեւոր ամուր կապվածությունը Հայաստանին, որի գլխավոր «մեղավորը» թերեւս հենց Գյումրին է: Ներկա ցուցահանդեսի անցած շաբաթ տեղի ունեցած բացման ժամանակ այդ մասին պատմեց բանաստեղծ Լեւոն Միրիջանյանը: 1977 թ. առաջին անգամ լինելով Լենինականում եւ մասնակցելով երիտասարդ գրողների կազմակերպած խորհրդակցությանը, այն ժամանակ 35-ամյա ուկրաինացի բանաստեղծը սիրեց այս քաղաքը, եւ այս քաղաքի միջոցով սիրեց հայերենը: Ու քանի որ դա սոսկ հպանցիկ ոգեւորություն չէր, շուտով նա սկսում է սովորել հայերեն, ապա եւ հայերեն բնագրից թարգմանություններ է անում... Ուկրաինայի գրողների միության անդամ, 4 ժողովածուների հեղինակ Նեստերչուկը թարգմանում է արդի հայ բանաստեղծների, ինչպես եւ դասականների՝ Դանիել Վարուժանի, Ալիշանի, Թումանյանի երկերը: Իսկ վերջերս հրատարակության է հանձնել Նարեկացու «Մատյանի» իր ուկրաիներեն թարգմանությունը, որը կատարել է գրաբար բնագրից:

Որպես նկարիչ Միրոն Նեստերչուկը ստեղծագործում է գրաֆիկայի եւ գեղանկարչության ժանրերով, կատարում է նաեւ գրքերի ծեւավորում: Գյումրիի ցուցահանդեսում, որի բացմանը ներկա էին Ուկրաինայի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ալեքսանդր Բոժկոն, Շիրակի մարզպետը, հյուրեր մայրաքաղաքից եւ տեղի արվեստասեր հասարակայնության, ուկրաինական համայնքի ներկայացուցիչներ: Ներկայացված են շուրջ վեց տասնյակ գծանկարչական գործեր: Լույս ու ստվերի ներդաշնակությամբ, ոգեղեն ջերմությամբ բնորոշվող այդ գործերում զգալի տեղ ունի հայկական միջնադարը՝ Նարեկացիով, Շնորհալիով, սասվածաշնչյան խորին խորհուրդներով: Ինչպես իր հայերեն ելույթում նշեց դեսպան Ալեքսանդր Բոժկոն, Նեստերչուկը նկարչության մեջ արտահայտել է իր վերաբերմունքը Հայաստանի նկատմամբ, իսկ այդ վերաբերմունքը կոչվում է սեր: «Դուք կզգաք, ասաց նա, ամեն աշխատանքի մեջ սեր դեպի Հայաստանը, դեպի հայ ժողովուրդը, դեպի հայ ժողովրդի հնագույն պատմությունը»: Եվ դա իրոք այդպես է:

Այս ցուցահանդեսն իր բովանդակային ուղղվածությամբ ու արվեստով մի յուրատեսակ ծոնբերգ է Հայաստանում քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակին: Հիշեցնենք, որ նույնին էր նվիրված ուկրաինացի արվեստագետի նաեւ անցյալ տարվա Երեւանյան ցուցահանդեսը:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Կամուրջը կպահպանվի՞

Հրաշալի բան է, երբ մարդը տուն է շինում: Ինչպիսի տուն էլ լինի: Միայն չավերի: Այսպիսի մի տուն է շինվում Ավանի ծորում: Գնացինք, տեսանք այդ տունը, ավելի ճիշտ՝ տան շինարարությունը: Մեր այցը պատահական չէր:

– Ձեր տեսած շինարարությունը կատարվում է հենց այն տեղում, ուր գտնվում է 1664 թ. կառուցված Նորքի կամուրջը՝ Երեւանի ուշ միջնադարյան կարեւոր հուշարձաններից մեկը, ասաց ՀՀ պատմական եւ մշակութային հուշարձանների պահպանության Երեւանի

պատմական միջավայրի պահպանության ծառայության պետ Արսյոմ Գրիգորյանը: 1991 թ. այդ հուշարձանի շուրջը ստեղծվեց պահպանման գոտի: Այսօր այդ գոտում շինարարական աշխատանքներ են կատարվում. ո՞ւմ կողմից, ինչպե՞ս. մենք առայժմ տեղյակ չենք:

Վարչությունը երկու անգամ դիմել է քաղաքապետարան՝ շինարարական աշխատանքները դադարեցնելու համար, որովհետեւ կարող է վտանգվել կամրջի գոյությունը:

Երեւանի քաղաքապետարանի հողի գույքի կադաստրի վարչության պետ Արթուր Հակոբյանը մեզ ցույց տվեց հուշարձանի հողատարածքի հանձնման որոշումը, ըստ որի Սյանիկյան պողոտայի թիվ 41 հասցեում գտնվող 1240 քմ տարածքը տրամադրվում է ԱԺ պատգամավոր Լեւոն Սարգսյանին («Ալրաղացի Լյովիկ»): Այս հասցեում Սարգսյանը ժամանակին տուն է կառուցել: Ինքնակամ է արել: Այդպիսի ինքնակամ կառույցների թիվը միայն Երեւան քաղաքում հասնում էր 6 հազարի: ՀՀ կառավարության որոշմամբ, օրինականացվեցին մինչեւ 1998 թվականի օգոստոսի 1-ն ինքնակամ կառուցված շինությունների մի մասը: Այս տունը՝ նույնպես:

Երեւանի փոխքաղաքապետ, քաղաքի գլխավոր ճարտարապետ Նարեկ Սարգսյանի հետ զրուցելիս մեզ հետաքրքրում էր մեկ հարց. ինչպիսի՞ն է լինելու կամրջի ապագան:

– Կամրջին ոչ մի վտանգ չի սպառնում,- ասաց պրն Սարգսյանը:- Լեւոն Սարգսյանին հողի վարձակալության իրավունք է տրվել միայն այն պայմանով, որ նա պատասխանատու է լինելու կամրջի ճակատագրով, իր միջոցներով հոգալու է կամրջի պահպանությունը: Եվ Լեւոն Սարգսյանը համաձայնել է այս պայմանին: Ամբողջովին բարձիթողի վիճակում գտնվող կամուրջը տասնյակ տարիներ բացարձակապես չի հետաքրքրել ոչ մեկի: Եվ երբ կամրջի հարեւանությամբ սկսվեց տուն կառուցվել, հանդես եկան «մտահոգ» մարդիկ, որոնք սկսեցին հետաքրքրվել կամրջի ճակատագրով, այդ թվում՝ հուշարձանների պահպանության վարչությունը:

Մեր այն դիտողությանը, որ կամուրջն այսօր մնացել է շինարարության տարածքում, փոխքաղաքապետն ասաց, որ արդեն ծրագրում է կատարվել հատակագծում, եւ կամուրջը կմնա շինության պարիսպներից դուրս:

– Ամեն դեպքում կամրջի պահպանությունը շահելու է,- եզրափակեց Նարեկ Սարգսյանը:

Կարծում ենք, որ միայն հասարակական միջամտությունից հետո հնարավոր եղավ շտկել այս սխալը: Բայց ամեն դեպքում մի հարց մեզ համար անպատասխան է մնում. ո՞վ կարող է երաշխավորել, որ սեփական շինություններ չեն կառուցվի մայրաքաղաքի այն տարածքներում, ուր կան պատմամշակութային հուշարձաններ, ասենք՝ Էրեբունի ամրոցի տարածքում: Քաղաքապետարանի եւ հուշարձանների պահպանության վարչության համատեղ գործունեության դեպքում միայն հնարավոր կլինի զերծ մնալ այսպիսի տհաճ իրավիճակներից:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Հակոբյանը բաժանեց 3-րդ տեղը

Ավարտվեց Գերմանիայի Դորտմունդ քաղաքում անցկացված շախմատային ավանդական փառատոնը: Նրա ծրագիրը բավականին բազմազան էր, բայց, իհարկե, բոլորի ուշադրության կենտրոնում գլխավոր մրցաշարն էր, որին մասնակցեցին 9 հանրահայտ գրոսմայստերներ եւ «Ջունիոր-6» համակարգչային ծրագիրը: Ընդ որում, շախմատիստներից 5-ը տեղեր են գրավում աշխարհի ուժեղագույնների ցուցակի առաջին տասնյակում: Մրցաշարն ըստ ՖԻԴԵ-ի դասակարգման բավական բարձր՝ 19-րդ կարգ ուներ:

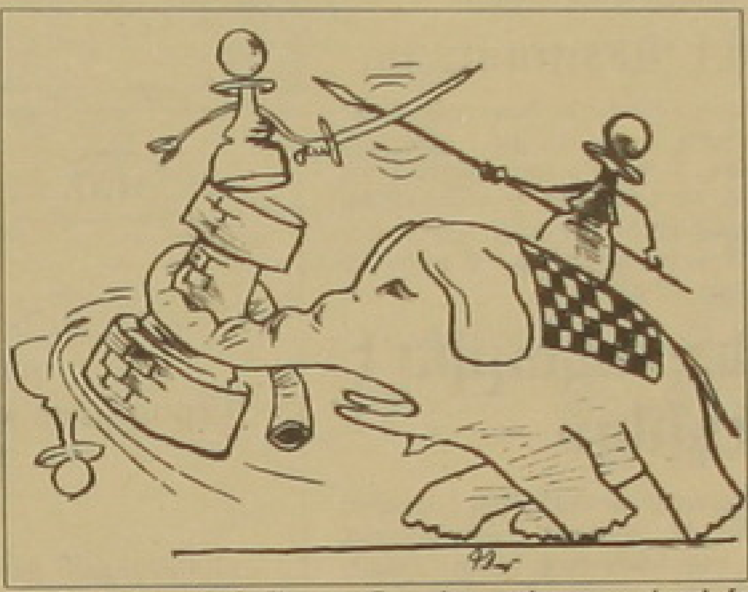

Մրցապայքարը շատ լարված ու հետաքրքիր ստացվեց: Մասնակիցներից եւ ոչ մեկին չհաջողվեց խուսափել պարտությունից: Մրցաշարից առաջ հաղթողի կոչման հիմնական հավակնորդներ էին համարվում Վլադիմիր Կրամնիկը եւ Վիշվանաթան Անանդը: Երկուսն էլ հատկապես վերջին շրջանում շատ բարձր արդյունքներ են ցույց տալիս: Կրամնիկն աշնանը ՇԽՀ-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի կոչման մրցախաղ է անցկացնելու այդ կոչումը կրող Գարրի Կասպարովի հետ, Անանդը հենց վերջերս հաղթեց արագ շախմատի գերմրցաշարում՝ առաջ անցնելով Կասպարովից:

Հենց ֆավորիտներն էլ հաղթող դարձան Դորտմունդի գերմրցաշարում: Կրամնիկը եւ Անանդը վաստակեցին հավասար միավորներ եւ բաժանեցին 1-2-րդ տեղերը: Գլխավոր մրցանակը շնորհվեց Կրամնիկին, որն ավելի բարձր լրացուցիչ ցուցանիշներ ուներ: Երկրորդ մրցանակը բաժին հասավ Անանդին:

Ներկայացնենք մրցաշարի վերջնական արդյունքները.

1.	Վլադիմիր Կրամնիկ	Ռուսաստան	6
2.	Վիշվանաթան Անանդ	Հնդկաստան	6
3-5.	Վլադիմիր Հակոբյան	Հայաստան	5
	Մայքլ Ադամս	Անգլիա	5
	Պետեր Լեկո	Հունգարիա	5
6.	«Ջունիոր-6»	Իսրայել	4,5
7-8.	Ալեքսանդր Խալիֆման	Ռուսաստան	4
	Եվգենի Բարեեւ	Ռուսաստան	4
9.	Երուն Պիկետ	Հոլանդիա	3,5
10.	Ռոբերտ Հյուբներ	Գերմանիա	2

Մեր Վլադիմիր Հակոբյանը երկու շախմատիստների՝ Մայքլ Ադամսի եւ Պետեր Լեկոյի նման վաստակեց 5 միավոր եւ նրանց հետ բաժանեց 3-5-րդ տեղերը: Սա խոշոր հաջողություն է: Ասենք, որ ՖԻԴԵ-ի դասակարգման ցուցակում Ադամսը 5-րդ, իսկ Լեկոն՝ 7-րդ տեղում է: Նշենք նաեւ, որ իր անհատական վարկանիշով Վլադիմիրը մասնակիցների մեջ 8-րդն էր, բայց «ճակատագրին» դեմ գնաց ու շատ ավելի բարձր տեղ գրավեց: Այս հաջողությամբ Հակոբյանը զգալիորեն բարձրացրեց իր անհատական գործակիցը: Աշխարհի փոխչեմպիոնը անհաջող սկսեց մրցաշարը. նա առաջին իսկ տուրում պարտություն կրեց Կրամնիկից: Հետագայում Հակոբյանը հինգ անընդմեջ ոչ-ոքի արեց՝ ասես սպասելով մրցաշարի «վերջնախաղին»: Հենց այստեղ նա երկու անընդմեջ հաղթանակ տարավ: 7-րդ տուրում Վլադիմիրը, սպիտակ խաղաքարերով հանդիպելով Պիկետի հետ, փայլուն անցկացրեց ամբողջ պարտիան, սուր գրոհ կազմակերպեց եւ պարտության մատնեց մրցակցին: Երեւանցի գրոսմայստերի հաջորդ մրցակիցը՝ Բարեեւը, ցանկանում էր ամեն կերպ վրեժ լուծել աշխարհի լավագույն առաջնությունում կրած պարտության համար: Ռուս շախմատիստը համառորեն փորձում էր իրացնել իր նյութական առավելությունը (Վլադիմիրը խաղակզբում որակ էր զոհաբերել), սակայն չզգաց, որ Հակոբյանը հակագրոհի լուրջ հնարավորություններ է ստացել: Վլադիմիրը հստակ անցկացրեց հարձակումն ու երբ կատարեց իր 70-րդ քայլը, մրցակիցը, ի նշան պարտության, կանգնեցրեց ժամացույցը:

Առանձնացնենք մեկ «մասնակցի»: Իսրայելցի գիտնականների ստեղծած «Ջունիոր-6» ծրագիրը հավասար պայքար մղեց ուժեղագույն շախմատիստների հետ եւ կարողացավ 50 տոկոսանոց արդյունք ցույց տալ:

Պետրոսյանը՝ մրցանակակիր

Փառատոնի երկրորդ՝ գրոսմայստերական մրցաշարում եւս հանդես եկան 10 շախմատիստներ:

Այստեղ հաղթեց Էֆեր Շմիդշիելը (Գերմանիա), որը 9 հնարավորից 6 միավոր վաստակեց: Երեք մասնակիցներ՝ Արշակ Պետրոսյանը (Հայաստան), Զոլթան Վարգան (Հունգարիա) եւ Արկադի Նայդիչը (Գերմանիա), վաստակելով 5,5-ական միավոր, բաժանեցին երկրորդ-չորրորդ տեղերը:

Տրեգուբովը՝ Եվրոպայի առաջին չեմպիոն

Իսպանիայի Սենս Վինսենս քաղաքում ավարտվեց շախմատի Եվրոպայի տղամարդկանց առաջնությունը: Առաջին անգամ անցկացված այս մրցումների մասնակիցների թվում էին տարբեր երկրների 120 շախմատիստներ: Նրանցից ավելի քան 50-ը գրոսմայստերներ էին:

Շվեյցարական մրցակարգով, 11 տուրով անցկացված մրցաշարում չորս մասնակիցներ՝ գրոսմայստերներ Պավել Տրեգուբովը (Ռուսաստան), Ալեքսեյ Ալեքսանդրովը (Բելառուս), Տոմաշ Մարկովսկին (Լեհաստան) եւ Անդրեյ Խարլովը (Ռուսաստան) վաստակեցին 8-ական միավոր եւ բաժանեցին առաջին-չորրորդ տեղերը: Ըստ մրցաշարային գործակիցների, նրանք աղյուսակում տեղեր գրավեցին հենց այս հերթականությամբ: Եվրոպայի չեմպիոն հռչակվեց Տրեգուբովը: Նա եւ երկրորդ մրցանակակիր Ալեքսանդրովը իրավունք ստացան մասնակցելու տարեվերջին Հնդկաստանում անցկացվելիք աշխարհի առաջնությանը: Ամենայն հավանականությամբ, այս երկու շախմատիստները հանդես կգան նաեւ աշխարհի գավաթի անդրանիկ խաղարկությունում:

Եվրոպայի առաջնությանը մասնակցում էին Հայաստանի երկու շախմատիստներ՝ գրոսմայստեր Աշոտ Անաստասյանը եւ միջազգային վարպետ Աշոտ Նադանյանը: Անաստասյանը վաստակեց 6,5 միավոր (34-րդ տեղ), Նադանյանը՝ 5,5 (64-րդ):

ՖՈՒՏԲՈԼ

Առաջատարը փոխվեց

Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարում սկսվեց երրորդ շրջանը: Բայց 15-րդ տուրի չորս հանդիպումներից անցկացվեցին միայն երկուսը՝ «Արարատ»—«Կիլիկիա» եւ «Արախ»—«Միկա»: Մյուս երկուսը՝ «Շիրակ»—«Լեռնագործ» եւ «Զվարթնոց»—«Դինամո», հետաձգվել են եւ կանցկացվեն ավելի ուշ:

Երկու հանդիպումներն էլ ընթացան համառ պայքարում եւ ավարտվեցին միեւնույն՝ 1–0 հաշվով:

Աբովյանում տեղի ունեցած «Արարատ»—«Կիլիկիա» խաղի ամբողջ ընթացքում արարատցիներն առավելություն ունեին: Նրանք ավելի շատ էին գրոհում ու գոլ խփելու մի շարք հնարավորություններ ունեցան: Մրցակցի դարպասը գրավել հաջողվեց միայն մեկ անգամ: 73-րդ րոպեին, հերթական գրոհի ժամանակ, «Կիլիկիայի» խաղացողներն իրենց տուգանային հրապարակում կոպտորեն վայր գցեցին Եղիազար Սաֆարյանին, եւ Արա Նիգոյանն իրացրեց նշանակված 11 մ հարվածը: Այս հաղթանակի շնորհիվ «Արարատը» միավորներով առաջ անցավ «Շիրակից» եւ դարձավ առաջատար:

Շատ համառ ստացվեց «Արախ»—«Միկա» հանդիպումը: Դաշտի տերերը՝ Արարատի ֆուտբոլիստները, կարող էին հաղթել, եթե դիպուկ գտնվեին եզրափակիչ հարվածները կատարելիս: Բայց նրանք ոչ մի կերպ չէին կարողանում իրենց առավելությունը գոլի վերածել: Մրցակիցները՝ Աշտարակի «Միկայի» ֆուտբոլիստները, ապավինում էին սուր հակագրոհների եւ դրանցից մեկի ժամանակ հասան հաջողության: Դա տեղի ունեցավ 89-րդ րոպեին, երբ արդեն թվում էր, թե խաղը ոչ-ոքի է ավարտվելու: «Միկայի» հաղթանակը բերեց Գրիգոր Մկրտչյանի խփած գոլը:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արարատ	15	10	2	3	27–14	32
2. Շիրակ	14	9	3	2	38–8	30
3. Միկա	15	9	2	4	25–12	29
4. Զվարթնոց	14	8	4	2	27–15	28
5. Արախ	13	6	3	4	27–12	21
6. Կիլիկիա	15	4	1	10	21–31	13
7. Դինամո	13	1	1	11	13–41	4
8. Լեռնագործ	13	1	0	12	14–50	3

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Առջեւում կրկին Արմսթրոնգն է

«Տուր դը Ֆրանս» հեծանվավազքում նոր հաղթանակ տարավ իտալացի Մարկո Պանտանին: «Մերկատոնե Ունո» թիմի ներկայացուցիչն առաջինը հատեց 15-րդ փուլի վերջնագիծը: Բրիանսոն-Կուրշեւել բնակավայրերի միջեւ ընկած լեռնային 173,5 կմ մրցատարածությունը նա հաղթահարեց 5 ժամ 34 րոպե 46 վայրկյանում: Հաղթողից համարյա մեկ րոպե անց վազքն ավարտեց հեծանվավազքի առաջատար, ամերիկացի Լենս Արմսթրոնգը («Յու. Էս. Փոստալ»): Դրանով նա ավելի մեծացրեց իր առավելությունը հետապնդողներից:

Ընդհանուր հաշվարկում Արմսթրոնգն այժմ ավելի քան 8 րոպեով առաջ է երկրորդ տեղում ընթացող գերմանացի Յան Ուլրիխից («Տելեկոմ»):

Հեծանվավազքի մասնակիցները երեկ հանգստանում էին, իսկ այսօր կմրցեն 16-րդ փուլում:

ՖՈՐՄՈՒԼԱ-1

Տարբերությունը կրճատվում է

«Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմեքենաների վազքի աշխարհի առաջնությունում անցկացվեց հերթական՝ 10-րդ փուլը: Մրցարշավորդները պայքարի մեջ մտան «Ավստրիայի մեծ մրցանակի» համար եւ հաղթահարեցին Շպիլբերգի «Ա-1 ռինգ» մրցարշավարանի 306,65 կիլոմետրը:

Կրկնակի հաղթանակ տարան «Մակլարեն-Մերսեդես» թիմի ներկայացուցիչները: Մրցատարածությունն առաջինն ավարտեց ֆինն Միկա Հակինենը, իսկ շոտլանդացի Դեյվիդ Կուլթհարդը գրավեց երկրորդ տեղը: Նրանց հիմնական մրցակիցների՝ «Ֆերարիի» մրցարշավորդների համար մրցումներն անհաջող էին: Հենց սկզբում առաջատարին՝ գերմանացի Միխայել Շումախերին, պայքարից դուրս հանեց իտալացի Զոնտան (ԲԱՐ), իսկ բրազիլացի Ռուբենս Բարիկելլոն գրավեց 3-րդ տեղը:

Չնայած անհաջողությանը, Շումախերը շարունակում է գլխավորել մրցավազքը. 10 փուլից հետո նա 56 միավոր ունի: Բայց հետապնդողները զգալիորեն կրճատեցին միավորների տարբերությունը: Երկրորդ եւ երրորդ տեղերում ընթացող Կուլթհարդն ու Հակինենն ունեն համապատասխանաբար 50 եւ 48 միավոր:

Կոնստրուկտորների գավաթի հաշվարկում «Մակլարեն-Մերսեդեսին» հաջողվեց առաջ անցնել: Նա 98 միավոր ունի: «Ֆերարին» ետ է մնում 6 միավորով:

Բաժինը վարում է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

2. Իգոր: 3. Ալիշան: 5. Զարյան: 6. Ալֆա: 7. Սալոնիա: 8. Կարտասներ: 9. Ազարյան: 10. Կասանդրա: 13. «Կլիմա»: 14. Էլոռա: 18. Բասկերվիլ: 19. «Պառլամենտ»: 23. Անանի: 24. Բահրա: 27. Համաստեղում: 29. Արքանյակ: 31. Աբստրակտ: 32. Լատշա: 33. Արտագնա: 34. Ասպար: 38. Մալյան: 39. Սատրապ: 43. Աշտե: 44. Միրո:

Հորիզոնական

1. Պիծակ: 4. Ազդակ: 11. Կարոլինա: 12. Զարիֆյան: 15. Լիստ: 16. Գասպարյան: 17. Կալ: 20. Մանդաս: 21. Օսյան: 22. Սարդար: 25. Բալկաններ: 26. Թաթլյան: 28. Մայրենի: 30. Բայրամյան: 35. Արքիռ: 36. Շրջան: 37. Օնասիս: 40. «Շանս»: 41. Ցախակեռաս: 42. Կիրա: 45. Գալշոյան: 46. Ուկրաինկա: 47. Բեդնի: 48. Շտրոս:

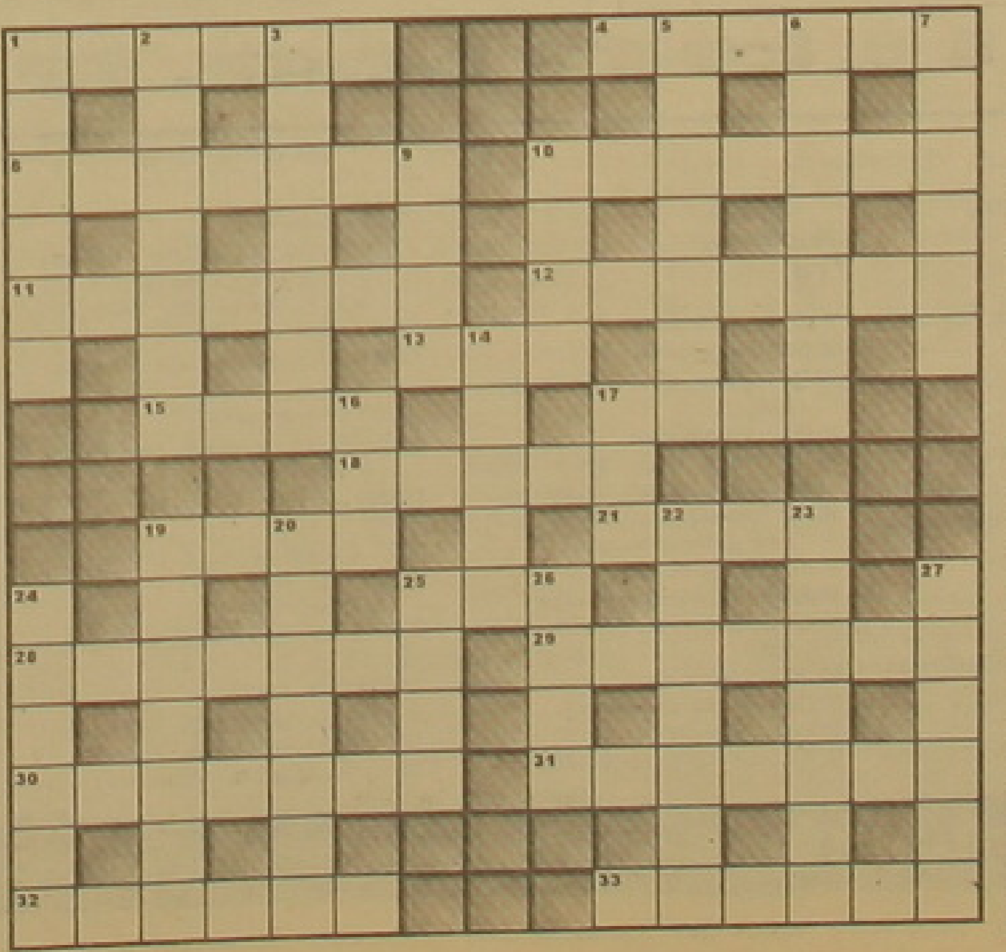

ԽԱՉԲԱՌ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ: 1. Պատերազմական «մարմնամասային դիրք»: 4. Մարմին՝ կմախք, շենք ...: 8. Նրա գիտական «պոլիգոնը» Պիզայի աշտարակն էր: 10. Այն «լքեցրեց» Հունան Ավետիսյանը: 11. Վերեւից իջեցված հանձնարարական: 12. Ճապոնական ծաղկարվեստ: 13. «Օտեիկական» ընդազգի: 15. Սուեզի ջրանցքի բացման հետ կապված օպերա: 17. Մարդունը վազելին, մեքենայինը՝ տալոս: 18. Խորհրդային հետախույզ, որը ճշգրիտ գիտեր ֆաշիստական Գերմանիայի՝ ԽՍՀՄ-ի վրա հարձակվելու օրն ու ժամը: 19. «Ռազմա-երկրաչափական» ստորաբաժանում: 21. Թումանյանի՝ «սոցիալ-կրթական համակարգի դեմ» չափական ստորաբաժանում: 25. Կարգազանց վարորդի «գիրը»: 28. «Ալ գույնի» հիվանդություն: 29. Արհեստավարժ զինվոր: 30. «Մի բարձի ծերանալու» սենյակ: 31. Ամերիկյան դուրյան այդ գետը ավելի հայտնի է իր ջրվեժով: 32. «Հնդկացիական ծագումով» ուժեղ բուսական թույն: 33. Օտարահունչ թելադրանք:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ: 1. Շախմատում՝ «իգական սեռի փոխակերպված» զինվոր, որն անցել է «բռնամու թիկունք»: 2. Հնդկահայերի «հայրենի» քաղաքը: 3. «Երկրաշարժածես» գյուղ Սպիտակի շրջանում: 5. Նա առաջինը մտավ Քրիստոսի հոգեւոր տաճարը: 6. Եւ գեղեցիկ ու ծիգ, եւ զինվորական ու կանացի: 7. Տնային տնտեսուհու հեռուստատեսային «մագնիսը»: 9. Հմուտ բանսարկու (ըստ Շեքսպիրի): 10. Այս հիվանդության վիրուսը մեկ կոչում են «իտալական», մեկ «հոնկոնգյան»: 14. Եւ Սպարտակը, եւ Եզոպոսը: 16. Ռեկլամը առանց «գովքի»: 17. Վրեժի նախապայման: 19. Հնագույն ոգելից խմիչք, բայց ոչ գինի: 20. «Բարենորոգիչ-կատարելագործող» անձնավորություն: 22. Սայիսյան եւ ծառ, եւ ծաղիկ: 23. «Կմախմամիավորային» հիվանդություն: 24. Նա իր գործում առաջին անվարժ քայլերն է անում: 25. Սակրավորի պայթյունավտանգ «հանածո»: 26. «Թոմ Սոյերի եւ Հեքլբերի Ֆիննի արկածները» վեպի հեղինակը: 27. Ժամանակին այդ տիտղոսն էր կրում իսպանական թագաժառանգը:

Մրցանակային հաջորդ խաչբառը կտպագրվի «Ազգի» հուլիսի 22-ի համարում:

Փորձե՛ք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձե՛րն է:

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԼՈՒՐԵՐ

Լարված իրավիճակ Լիբանանի հարավում

Հուլիսի 15-ին Հարավային Լիբանանում զինված բախումներ են տեղի ունեցել «Ամալ» եւ «Հզբոլլահ» շարժումների միջեւ, զոհվել են վերջինիս 2 եւ վիրավորվել 5 մարտիկներ: Այդ զինյալ 2 կազմակերպությունները տարիներ շարունակ միասին էին պայքարել հանուն լիբանանյան գրավյալ գոտու ազատագրման, ինչը հաջողությամբ էր պսակվել մայիսի 24-ին: Սակայն այս թվականից ի վեր դրանց միջեւ առաջացել էր մրցակցության մթնոլորտ, քանի որ յուրաքանչյուրը ձգտում էր առավելագույնս իր ազդեցությունը տարածել ազատագրված հողերում: Այդ մրցակցությունն առաջին հերթին պայմանավորված է օգոստոսին՝ կայանալիք խորհրդարանական ընտրություններով, որոնց ընթացքում ռազմաքաղաքական շիա 2 շարժումները փորձելու են նվաճել իրենց համայնքի համար նախատեսված տեղերի մեծ մասը: Ի դեպ, ներկայիս խորհրդարանում «Հզբոլլահը» զբաղեցնում է 9 աթոռ, մինչդեռ «Ամալը», որի ղեկավարն օրենսդիր մարմնի խոսնակ Նեբիհ Բերրին է, ունի 22 պատգամավոր:

Վերոհիշյալ միջադեպին նպաստեց նաեւ պետական անվտանգության ուժերի սիմվոլիկ ներկայությունը հարավում: Բանն այն է, որ պաշտոնական Բեյրութը դեռեւս ազատագրված գոտում բանակը վերադասավորելու որոշում չի ընդունել, չնայած կառավարությունը վերջերս հայտնել էր, որ ձեւավորվել է հազար հոգանոց մի ուժ հարավի ներքին անվտանգությունն ապահովելու համար: Բայց այդ ուժը չի ուղարկվելու հարավ, քանի դեռ ՄԱԿ-ի փորձագետներն իսպառ չեն վերացրել իսրայելական սահմանախախտումները:

Ա. Մ.

Հրդեհ Սպիտակ տանը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Սպիտակ տան արեւելյան թեւի վերանորոգմամբ զբաղվող աշխատավորների անուշադրության պատճառով այնտեղ ոչ մեծ հրդեհ է բռնկվել: Սպիտակ տան պաշտոնական ներկայացուցչի խոսքերով, կրակի տարածումը հաջողվել է կանխել:

Թուրք հրամանատարը Բաքվում

ԲԱՔՈՒ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Հուլիսի 17-ին եռօրյա պաշտոնական այցով Բաքու է ժամանել Թուրքիայի ցամաքային զորքերի հրամանատար, բանակի գեներալ Աթիլլա Աթեշը: Այցի շրջանակներում նա պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւի հետ կքննարկի երկկողմ ռազմական համագործակցության հարցեր: Սպասվում է, որ Աթիլլա Աթեշին կընդունի Ադրբեջանի ղեկավար Հեյդար Ալիեւը:

Բերեզովսկին հեռանում է Պետդումայից

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայտնի ռուս գործարար եւ քաղաքական գործիչ Բորիս Բերեզովսկին երկուշաբթի հայտարարել է, որ մտադիր է ցած դնել Պետդումայի պատգամավորի լիազորությունները՝ ի նշան բողոքի ընդդեմ երկրում բռնապետական վարչակարգի վերածնման: Բերեզովսկին իր որոշման մասին հայտնել է «Ինտերֆաքս» գործակալությանը տված հարցազրույցի ժամանակ: Պաշտոնապես նա հրաժարականի դիմում տալու մտադրություն ունի Պետդումայի խոսնակ Գենադի Սելեզնյովին, հուլիսի 19-ին:

Նովոսիբիրսկում ձերբակալվել է «Թբիլիսցի էդիկը»

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի վարչության Նովոսիբիրսկի մարզի բաժնի պետ Սերգեյ Ֆիլիպովի սպանության, որը տեղի է ունեցել 1999 թվականին, բացահայտմանը նպատակաուղղված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների շրջանակներում Նովոսիբիրսկում ձերբակալվել է «հայկական» կազմակերպված հանցավոր խմբավորման առաջնորդ, «Թբիլիսցի էդիկ» մականունով 32-ամյա «օրենքով գողը»: Տեղի ռեստորանում իրականացված գործողության ընթացքում «էդիկի» հետ ձերբակալվել է նաեւ 1970 թվականին ծնված Վրաստանի գործազուրկ մի բնակիչ, որի անունը չի հիշատակվում:

Ձերբակալման ժամանակ երկուսն էլ փորձել են զինված դիմադրություն ցույց տալ: «Թբիլիսցի էդիկը» հրազենային վերք է ստացել: Նախկինում մայիսի 15-ին, այդ նույն ռեստորանում Սերգեյ Ֆիլիպովի սպանության կազմակերպման կասկածանքով ձերբակալվել էր «Վազգ» մականունով «օրենքով գող» Ադամյանը, ինչպես նաեւ «հայկական» կազմակերպված հանցավոր խմբավորման 5 ակտիվ մասնակիցներ, որոնց մոտ հայտնաբերվել եւ առգրավվել էր արտասահմանյան արտադրության ատրճանակ-գնդացիր, ՌԳԴ-5 տիպի նռնակ, ՎՕԳ-25 տիպի երկու նռնակներ եւ 800 գր. տրոտիլ:

Շոտլանդիայում հայերի ավազակախմբի հետախուզում

ԼՈՆԴՈՆ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Շոտլանդիայում հայտարարվել է Հայաստանից անլեգալ էմիգրանտների մի խմբի հետախուզությունը, որը վերջին շաբաթների ընթացքում մի շարք հանդուգն կողոպուտներ է իրականացրել, հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը: Ինչպես շաբաթ օրը հաղորդել են իրավապահ մարմիններին, մեկ տղամարդուց եւ հինգ կանանցից կազմված ավազակախմբի հաշվին են կարի բաժանմունքների, բարերի եւ ոսկերչական խանութների կողոպուտներ: Հանցագործների որոնման համար նետված են լրացուցիչ ոստիկանական ստորաբաժանումներ: Բանդիտներն ունեն մեքենա, որով տեղափոխվում են Շոտլանդիայում: Առայժմ չի հաջողվում դուրս գալ նրանց հետքի վրա:

Նելսոն Ոսկանյանը՝ Գորիսի քաղաքապետ

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սյունիքի ՄԸՀ-ն իր հերթական նիստում ամփոփեց հուլիսի 16-ին կայացած Գորիսի քաղաքապետի արտահերթ ընտրության արդյունքները, որոնց համաձայն առավելագույն՝ 3752 կողմ ձայն է ստացել Գորիսի «Ճանշին» ձեռնարկության պետ, անկուսակցական Նելսոն Ոսկանյանը: Ըստ ՄԸՀ-ի ամփոփիչ արձանագրության, 14 հազար 474 ընտրողից ընտրություններին մասնակցել է 8284-ը: Պաշտոնանկ արված քաղաքապետ Համլետ Մկրտչյանը ստացել է 2172 ձայն, փոխքաղաքապետ Մասիս Սաղիրյանը՝ 1523, մասնագիտությամբ ուսուցիչ Սամվել Հարությունյանը՝ 316 ձայն: Հիմք ընդունելով Ընտրական օրենսգրքի 133-րդ հոդվածը, ՄԸՀ-ն որոշեց Գորիսի «Ճանշին» ՊՓԲԸ տնօրեն Նելսոն Ոսկանյանին համարել ընտրված Գորիսի քաղաքապետ: Նշենք, որ վերջինիս թեկնածությունը պաշտպանում էր ՀՀԿ-ն, ՀԺԿ-ն եւ ՀԿԿ-ն:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

«Գերմանիա-Հայաստան երկխոսություն»

Հեղինակ՝ գերմանահայ ֆոտոլրագրող

ՕՆՆԻԿ ԳՈՒՅՈՒՄՋՅԱՆ

Կազմակերպությամբ՝

«Ազգ» օրաթերթի

Ցուցահանդեսի բացումը՝

Հուլիսի 20-ին, ժամը 13:00-ին, Թեքեյան կենտրոնի (Խանջյան 50) ցուցասրահում: Ցուցահանդեսը կշարունակվի նաեւ հուլիսի 21-ին, ուրբաթ օրը, ժամը 11:00-18:00:

Մուտքն ազատ է:

ԱՄՔՈՐ Ամերիկյան կազմակերպությունը հայտարարում է անարատ կաթի փոշու վաճառք, նոր իջեցված գներով: Վաճառքի գինը կազմում է 390 դրամ մեկ կիլոգրամի համար: Բոլոր փորձառու ձեռնարկությունները, կաթ վերամշակող հաստատությունները, որոնք հետաքրքրված են առաջարկով, կարող են դիմել **ԱՄՔՈՐ**-ի գրասենյակ հետեւյալ հասցեով Երեւան, Կարապետ Ուլնեցու 16, կամ զանգահարել 24-81-41, 28-29-77 հեռախոսահամարներով:

Շտապեք, եւ դուք կշահեք:

CHEMONICS INTERNATIONAL INC.

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթությամբ զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Քեմոնիքս ինթերնեշնլը

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ AED-ի «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը տեղի կունենա հուլիսի 21-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում (Խանջյան 50):

Հանդիպմանը կմասնակցեն

ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության վիճակագրության պետական խորհրդի անդամ

Ահարոն Չիլինգարյանը

եւ

"Barents Group" ԱՄՆՄԶԳ հարկա բյուջետային բարեփոխումների ծրագրի մակրոտնտեսական գծով ավագ խորհրդատու

Բրայան Ռոբերթսը:

Թեման **«ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության համակարգը եւ դրա առանձնահատկությունները»**

Հանդիպումից հետո՝ ժամը 13:30-ին, տեղի կունենա տնտեսական եւ իրավական թեմաներով գրող լրագրողների համար Քեմոնիքս ինթերնեշնլի կազմակերպած սեմինարների շարքի հերթական թեմայի ներկայացումը:

«ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունները» թեմայով հանդես կգա

ՀՀ Սահմանադրական դատարանի անդամ

Ֆելիքս Թոխյանը:

Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է քարտուղարների մրցույթ:

Պահանջվում է.

բարձրագույն կրթություն, հայերեն եւ անգլերեն լեզուների գերազանց իմացություն, համակարգչով աշխատելու հմտություն:

Ցանկացողները մինչեւ 2000 թ. հուլիսի 25-ը կարող են դիմել Արմենտելի կադրերի վարչություն (Երեւան, Ահարոնյան 2, 516 սենյակ, հեռ. 282322):

Անհրաժեշտ է ներկայացնել ինքնությունը հաստատող եւ կրթության վերաբերյալ փաստաթղթեր, համառոտ կենսագրական տվյալներ (ռեզյումե):

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

18 հուլիս

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Թիկնապահները»
10.10 Փաստագրական շարք «Վերջին օրը». «Չե Գեւարա»
10.20 Մանուկի կրպակ
10.30 «02»
11.00 Գ/Ֆ «Սպանության սցենար»
12.20 Կուլիսների ետեւում
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Սեզամ, բացվիր
18.00 Հեռուստասերիալ «Թիկնապահները»
19.00 Հենց այնպես
19.10 «Հեռուստալոտո»
(նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
20.00 Հազարամյա պարիսպներ
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.55 Գ/Ֆ «Բանտախուց N 7160»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.30 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Կոռա»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Սավիտակալյանի «Հարցեր» հեղինակային ծրագիրը
21.20 Օրը
22.25 «1-02»
22.30 «Ձեղնահարկ»
22.50 Գ/Ֆ «Հուսարական բալադ»
(24.00 Լրաբեր)

9.00 Տոմար
10.30 Յոք խար
19.05 Չոչիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Սամուլի խոսնակ
20.10 Հձայիկ
20.30 Ասպարեզ
21.10 Հրապարակ
22.05 Գ/Ֆ «Հանցագործության պատմություն»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Գ/Ֆ «Ժողովուրդն ընդդեմ Լարի Ֆլինտի»
(Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեստի անհավանական արկածները»
16.40 Պասանի գլադիատորները «Լեռան արքան» ծրագրում
17.10 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.45 Համով պատմություններ
17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 Գ/Ֆ «Դեպի մեծ ծով»
21.05 Սպասիր ինձ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Սերիալի պրեմիերա. «Հարձակման անկյունը» (դերերում՝ Լ. Լամաս, Ս. Փլանք, ԱՄՆ, 1998 թ.)
23.40 Ինչպես է դա եղել
00.20 «Մոլորությունների ժողովածու»
00.55 Նորություններ
01.10 Սերիալ «Նորությունների ծառայություն»

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20, 7.50, 8.40, 9.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
8.30 РТР-ի փոստը
9.20 Հեռուստատեսային ՀՍՍ
10.35 Մուլտսերիալ «Դե, սպասիր»
10.45 Մուլտսերիալ «Սեւ ծովահենը»
11.15 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 21.00 Լուրեր
14.35 «Մարինա ռոշչա»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.50 Երկու ռոյալ
17.40 Հեռուստատեսային ՀՍՍ
18.30 Հեռուստախաղ «Հարյուրը՝ մեկին»
19.20 Սերիալ «Մարգո թագուհին»
20.25 Սանկան շուրթերով
21.45 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
23.35 Սերիալ «Հետաքննությունը վարում են գիտակները»
01.15 «Կ-2-ը ներկայացնում է»
02.10 Հերթապահ բաժանմունք

@rminco Global Telecommunications Corp.
Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2. Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Պատուէր 1295. Տպաքանակը՝ 4000. Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 17. 07. 2000. Գինը՝ 100 դրամ